

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

18^E JAARGANG

WOENSDAG 5 APRIL 1933

No. 901

NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT.

Curatoren: *Mr. G. Vissering, Voorzitter; Ir. A. Plate, Onder-Voorzitter; C. H. van der Leeuw, Penningmeester; Mr. W. M. van Lanschot; Mr. L. J. A. Trip; E. D. van Walree.*
Directeuren: *Prof. Mr. F. de Vries; Prof. Dr. N. J. Polak; Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart, Directeur-Secretaris.*

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: *Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.*

Redacteur-Secretaris: *Dr. H. M. H. A. van der Valk.*

Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.*

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties *f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.*

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland *f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Economisch-Statistisch Kwartaalbericht 75 cents. Leden en donateurs ontvangen het weekblad en het Kwartaalbericht gratis en een reductie op de verdere publicaties.*

Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruijgeplaatweg.*

5 APRIL 1933.

In den toestand van de geldmarkt kwam deze week geen verdere verandering. Particulier disconto noteerde $\frac{1}{2}$ pCt.; de prolongatierente 1 pCt. en callgeld $\frac{1}{2}$ à $\frac{3}{4}$ pCt.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank blijkt de post binnenlandsche wissels met *f 478.000* te zijn toegenomen. De beleeningen stegen met bijna *f 6* miljoen. Het voorschot aan het Rijk, dat de vorige week *f 5,3* miljoen beliep, heeft plaats gemaakt voor een tegoed in rekening-courant van *f 1,9* miljoen. De post papier op het buitenland bleef op gelijke

hoogte; de diverse rekeningen onder de activa der Bank namen met *f 112.000* toe.

De goudvoorraad bleef nagenoeg ongewijzigd; de voorraad zilver daalde met *f 814.000*.

Onder de passiva der Bank vertoont de biljetten-circulatie, blijkbaar in verband met den ultimo, een stijging van *f 40,7* miljoen. De saldi in rekening-courant van anderen liepen met *f 42,3* miljoen terug. Het beschikbaar metaalsaldo is *f 933.000* lager dan de vorige week; het dekkingspercentage bedraagt onveranderd nagenoeg 83 pCt.

* * *

Ook de afgelopen week is de wisselmarkt kalm verlopen. De koersen waren over het geheel lager. De omzetten waren niet groot. Aanvankelijk konden Dollars zich op ongeveer 2.4820 handhaven; Zaterdag kwam er groot aanbod, waardoor de koers op 2.4770 kwam, slot 2.4782½. Ponden noteerden 8.48½—8.52¼—8.47½—8.49. De Dollar-noteering in Londen veranderde maar weinig, 3.41¼—3.42½. Marken liepen verder terug en kwamen van 59.13 op 58.90, slot 58.95. Fransche Francs 9.75¼—9.74. Belga's 34.60—34.55. Zwitsersche Francs veranderden uiteindelijk maar weinig: 47.86. Lires lager 12.70. Peseta's 20.95. In de Scandinavische koersen kwam geen wijziging van beteekenis. Canadeesche Dollars 2.06.

Termijnponden lagen wat zwakker; op één- en drie maanden deden zij tenslotte $\frac{1}{4}$ en 1 c. agio. Daarentegen waren Dollars op deze termijnen lager; het déport liep op tot 100 resp. 265 punten.

Op de goudmarkt blijft het stil. Baren zijn tot ongeveer *f 1648,50* teruggelopen. Eagles noteeren 2.51, Sovereigns 12.20. De laatste dagen is er veel aanbod van Duitsch bankpapier, hetwelk tot 58.85 daalde.

MOBIELE PACTH.

Sedert jaar en dag heeft het pachtvraagstuk tallozen, die bij den landbouw waren geïnteresseerd, bezig gehouden. Niet alleen de eigenlijke landbouwers, die door het pachten van een boerderij of van los land zich een bestaan trachtten te verschaffen en de grondeigenaars, die als pachters optraden, ook talrijke economen hebben lange rapporten en dikke boeken over de pacht geschreven, terwijl eveneens de overheid, zoowel in Nederland als in andere landen, zich er herhaaldelijk mee heeft bemoeid. In ons land hebben wij reeds drie Staatscommissies voor pacht-keuwesties gehad; eenige jaren geleden is door de Regeering een pachtwet ontworpen, die door de Tweede Kamer werd aangenomen, maar door de Eerste werd afgewezen, terwijl thans de Crisis-Pachtwet, tot stand gekomen door het initiatief voorstel van de Vrijzinnig Democraten en de welwillende medewerking van de Regeering, velen bezig houdt, niet zoozeer om haar beginsel dan wel om haar wijze van toepassing.

Van de vele kanten, die aan het vraagstuk vastzitten, willen wij in het hiervolgende de belangrijkste, maar ook lastigste, n.l. de bepaling van den pacht-prijs, wat nader bekijken.

De moeilijkheden hieraan verbonden, treden speciaal naar voren in ongewone tijden. Gedurende normale perioden, waaronder wij in dit verband verstaan de tijden, waarin de prijzen der landbouwvoortbrengselen tamelijk stabiel waren, hebben deze moeilijkheden zich niet zoo in 't bijzonder voorgedaan, maar had men het meer te stellen met de z.g. continuatie. De pachtprijs werd toen vrijelijk bepaald door de wet van vraag en aanbod en in een vaste geldsom uitgedrukt. In de laatste kwart eeuw is de vraag steeds grooter geweest dan het aanbod, zoodat de pacht-prijzen regelmatig stegen. De te bieden prijs werd afgeleid uit de te verwachten opbrengst en de vrijwel bekend zijnde productiekosten, maar daarbij werd door de pachters o.i. dikwijls uitgegaan van een te laag bedrag voor eigen verdienste, terwijl ook de risico's niet voldoende zwaar werden geteld. Al is dit te begrijpen, doordat het aantal gegadigden steeds zeer groot was, te verdedigen is het niet.

Het is dan ook wel verklaarbaar, dat in de laatste jaren de aandrang om den pacht-prijs van overheidswege te doen bepalen, van de zijde van de pachters steeds krachtiger werd, al zou naar onze meening, indien aan dezen aandrang gevolg was gegeven, spoedig zijn gebleken, dat de bezwaren aanzienlijk grooter zijn dan de voordeelen. Een bevredigende oplossing is evenwel, zooals bekend is, niet gevonden.

Zoolang de normale tijd duurde, „liep” de zaak, al was het dan ook niet steeds en overal „als gesmeerd”.

Toen in 1929 de sterke daling kwam van de prijzen der akkerbouwproducten en de vooruitzichten van dien aard waren, dat zich met geen schijn van kans op zekerheid liet voorspellen, hoe het verder verloop der prijzen zou zijn, leverde het vaststellen van den pacht-prijs grootere moeilijkheden op dan men ooit gekend had.

In dien tijd werd door velen gedacht aan het toepassen van andere methoden van prijsbepaling om de moeilijkheden te ontgaan of althans te verminderen. Van dien tijd dateert de belangstelling voor het stellen van de z.g. mobiele pacht.

Dit begrip dient men niet te verwarren met „deelnbouw”. Onder het laatste verstaat men het systeem, waarbij de verpachter een gedeelte van de opbrengst in natura ontvangt en de geldelijke opbrengst van het verpachte dus bepaald wordt door de prijzen der producten en door de oogstresultaten.

Onder mobiele pacht evenwel verstaat men het stelsel, waarbij de pachtsom uitsluitend verband houdt met den productenprijs en met dezen op en neer gaat, terwijl met de oogstopbrengst geen rekening wordt gehouden. Hoe dit verband is, doet er niet toe, er zijn talloze gevallen denkbaar.

INHOUD:

Blz.

MOBIELE PACTH door <i>Ir. A. P. Minderhoud</i>	276
Onze kleine scheepsbouw door <i>C. J. P. Zaalberg</i>	278
Het initiatief voorstel Van den Bergh c.s. ter voorkoming van dadelijke uitwinning door <i>Dr. R. van Genechten</i>	279
Internationale financiering van openbare werkverschaffing (Loan expenditure) de voornaamste taak der economische wereldconferentie door <i>Mr. Dr. H. J. von Brucken-Fock</i>	281
Productieregeling in den landbouw door <i>C. Bonnet</i>	282
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
„Expansionisme” in Engeland door <i>Prof. Dr. P. Geyl</i>	283
AANTREKENINGEN:	
De prijzen van ijzer in Engeland	285
INGEZONDEN STUKKEN:	
De wereldscheepvaart sinds medio 1932 door <i>Ir. J. W. Bonebakker</i> met Naschrift van <i>Mr. H. E. Scheffer</i>	285
MAANDLIJFERS:	
Indexcijfers van Nederlandsche aandelen	286
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	287—294
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten. — Goederenhandel.	

Reeds vóór het begin van de crisis was de mobiele pacht in ons land hier en daar in zwang. In verband met de gegeven definitie zal het duidelijk zijn, dat zij het gemakkelijkste toegepast kan worden als het aantal artikelen, dat op een boerderij of een stuk land geproduceerd wordt, gering is. Zoo werden dan ook hier en daar in Friesland, in Overijssel (Kampen) en in het Westerkwartier van Groningen verschillende graslanden verhuurd voor een bepaald aantal KG. melk per H.A., d.w.z., dat de pachter een pacht-prijs moest betalen, gelijk aan een zeker aantal KG. melk $\times$ den gemiddelden prijs, die in het betreffende jaar door een naburige soliede zuivelfabriek was betaald geworden. Dit aantal KG. melk varieerde dikwijls van 1800—2500 KG. per H.A.

Naarmate de uitkeering van de fabriek hooger was, steeg ook de pacht-prijs, was ze lager dan daalde hij. Voor den pachter was het verschil van meer beteekenis dan voor den verpachter, omdat zijn vaste kosten gelijk bleven en hij dus van een prijsstijging meer voordeel, maar van een prijsdaling ook meer nadeel had dan de verpachter. Daarom werd soms wel bij prijsstijging een vergroting van het kwantum melk, bij prijsdaling een vermindering toegepast.

Allerlei variaties waren in dit opzicht mogelijk.

Voor de bedrijven, die velerlei soorten producten voortbrachten was de zaak veel moeilijker, omdat de oogstopbrengst hier veel sterker wisselt, het totaal onkostenbedrag zich veel lastiger laat berekenen en het vaststellen van den prijs van vele voortbrengselen van een akkerbouwbedrijf veel lastiger is, dan van een groenlandbedrijf.

Er ontstond ook van de zijde van pachters en verpachters van gemengde bedrijven meer belangstelling voor de mobiele pacht, toen in 1930 omtrent het te verwachten prijsverloop niets was te zeggen. Men kon toen wel een boerderij pachten of verpachten, maar de kans was zeer groot, dat de prijs veel te hoog of veel te laag zou blijken te zijn, waardoor toch weer groote moeilijkheden zouden ontstaan, terwijl verpachting voor korten termijn b.v. 1 jaar om redenen van bedrijfstechnischen aard in het algemeen ongewenscht is.

De belangstelling voor de mobiele pacht openbaarde zich in Groningen speciaal, toen in den herfst van 1930 door de Gron. Mij. van Landbouw een vraagpunt aan hare afdelingen werd gezonden, luidende:

Is het verhuren van landerijen voor een deel van de bodemproducten practisch uitvoerbaar?

Door 30 afdelingen werd over dit vraagpunt rapport uitgebracht¹⁾, terwijl uit de gezamenlijke rapporten door een daarvoor aangewezen commissie een resumé werd samengesteld, dat eindigde met twee stel conclusies, een pro, van twee der commissieleden en een contra van het derde lid.

De pro-conclusies luiden:

1. Zoowel het verhuren van bedrijven, die daarvoor geschikt zijn, voor een hoeveelheid van de bodemproducten, alsook het verpachten op de grondslagen van de cijfers van het boekhoudbureau, is praktisch uitvoerbaar. Het is wenschelijk, dat aan de mobiele pacht meer aandacht wordt geschonken, dan tot nu toe het geval is.

2. De Gron. Mij. van Landbouw benoemt een commissie, die zich o.m. tot taak stelt, deze ideeën nader uit te werken.

De contra-conclusies werden door het derde lid der commissie als volgt geformuleerd:

1. De geldpacht, zooals tot dusver gebruikelijk, dient gehandhaafd.

2. Het is gewenscht de schadeloosstelling bij ontbinding der huurovereenkomst voor den huurder te stellen op een derde der jaarlijksche huursom.

3. In oorlogs- en inflatietijden kan de verhuur tegen een bepaald deel der bodemproducten goede diensten bewijzen; de tegenwoordige wijze van verhuur stelt partijen in staat op korten termijn tot deze methode over te gaan.

Het Hoofdbestuur der Gron. Mij. van Landbouw heeft zich na ampele bespreking met de conclusies van de meerderheid der commissie verenigd en overeenkomstig den daarin tot uiting gebrachten wensch een permanente commissie in het leven geroepen, die tot taak kreeg de kwestie van de mobiele pacht nader in studie te nemen en van voorlichting te dienen, wanneer deze gevraagd zou worden. Het voorzitterschap van deze commissie wordt waargenomen door een notaris, die tegelijkertijd jurist is, verder hebben er zitting in een pachter, een eigenaar die zelf zijn bedrijf exploiteert, de beheerder van de bedrijven der gemeente Groningen bij den Dollard, en ondergeteekende.

Waar in de conclusies der meerderheid gesproken wordt van het verpachten op de grondslagen van de cijfers van het boekhoudbureau, wordt bedoeld, de bedrijfsuitkomsten van de bonnés van het Landbouwboekhoudbureau der Gron. Mij. van Landbouw, die jaarlijks in de maand October worden gepubliceerd in het Groninger Landbouwblad. Het verhuren op deze basis is, voorzover bekend, in de praktijk nog niet in toepassing gebracht. In de conclusies is op die mogelijkheid gewezen, omdat zij ook in verschillende rapporten naar voren was gebracht en ontegenzeggelijk van alle methoden de huursom geeft, die het meest met de uitkomsten van het landbouwbedrijf verband houdt.

Van de gelegenheid, die de commissie geboden heeft om advies te vragen, is in het voorjaar van 1932 gebruik gemaakt door de gemeente Groningen, die van haar bedrijven, welke bij den Dollard zijn gelegen, er eenige verpacht, terwijl zij de overige in eigen exploitatie heeft.

Met de verpachting hebben zich in de laatste jaren nogal moeilijkheden voorgedaan, aangezien eenige pachters niet of bezwaarlijk in staat waren de pacht op te brengen, zoodat een reductie moest worden toegestaan.

Men heeft nog enkele malen verpacht voor één jaar, maar ook dit heeft geen bevredigende resultaten opgeleverd, wegens het element van onzekerheid bij de pachters en het telkens terugkeeren van de moeilijkheden om den prijs vast te stellen.

Toen nu de pacht van een drietal bedrijven in den herfst van 1932 afliep, heeft het gemeentebestuur aan de bovengenoemde commissie om advies gevraagd

¹⁾ Handelingen van de Gron. Mij. van Landbouw 1930/31.

over verhuring volgens het stelsel van de mobiele pacht, zich regelende naar de waarde der producten, mede omdat de zittende pachters zulks hadden verzocht.

Wegens het feit, dat op de betreffende bedrijven hoofdzakelijk granen en peulvruchten worden geteeld en zoo goed als geen hakvruchten, terwijl veehouderij er geheel ontbreekt, zijn de moeilijkheden, die in 't algemeen zich bij het toepassen van mobiele pacht voor akkerbouwbedrijven voordoen, hier wel het geringst.

De commissie heeft de gemeente een tweetal systemen aanbevolen. Volgens het eerste worden de bedrijfsuitkomsten van het boekhoudbureau als basis genomen, terwijl bij het tweede de pacht wordt bepaald naar de prijzen der voornaamste landbouwproducten. Het eerste was het eenvoudigste, maar bracht enkele bezwaren mede, die voor de Gemeente aanleiding zijn geweest om daarop niet in te gaan, nl., dat tot vergelijking zouden moeten worden genomen, de uitkomsten van landbouwbedrijven, die, wat hun exploitatiemethoden en de grondsoort betreft, soms zeer kunnen verschillen met de stadsboerderijen en dat de pacht over een zeker jaar eerst aan het einde daarvan zou kunnen worden bepaald op grond van gegevens, afkomstig van een (voor de gemeente) vreemd lichaam.

Het tweede aanbevolen stelsel is, zij het met kleine wijzigingen, door de gemeente overgenomen en verdient derhalve hier nader te worden besproken.

Als grondslag voor de berekening van de pacht wordt daarbij een fictief bedrijf genomen, gelegen op de goede Dollardklei, ter grootte van 50 H.A., terwijl bij de berekening is uitgegaan van de prijzen, die golden in 1930.

Van een dergelijk fictief bedrijf van 50 H.A. kon bij normale exploitatie worden gerekend op de volgende productie:

4 H.A. voor het weiden van paarden en verbouw van zaaizaad, die daardoor geen geldelijke inkomsten opleveren.	
20 „ tarwe a 3200 KG. a f 10.— per 100 KG. = f	6.400,—
13 „ gerst „ 3200 „ „ „ 6.— „ „ „ = „	2.496,—
13 „ groene erwten of boonen a 3000 KG. a f 9,50 „ „ „ = „	3.705,—
150.000 KG. wiststroo a f 9.— „ „ „ = „	1.350,—
Totaal opbrengst....	f 13.951,—

Als uitgaven werden aangenomen voor:

Onkosten, arbeidsloon, kunstmest . . .	f 8.544,—
belooning van den pachter (excl. vrije woning)	1.750,—
rente bedrijfskapitaal 4% v. f 15.000,— „	600,—
	„ 10.894,—

Zoodat voor huur overbleef . . . . . f 3.057,— of per H.A. f 61,14.

De opbrengst van de verschillende gewassen en de uitgaven voor onkosten, arbeidsloon en kunstmest werden vastgesteld aan de hand van gegevens, die werden verkregen van de in eigen exploitatie zijnde bedrijven.

Het fictief bedrijf zou dus in 1930 een pacht hebben kunnen ophangen van f 61,14 per H.A.

Van dit bedrag uitgaande kan nu de pachtsom voor 1933 en navolgende jaren gemakkelijk worden berekend. Met het oog op de moeilijkheden, die zich zouden kunnen voordoen na ommekomst van de huurjaren, heeft de gemeente het wenschelijk geoordeeld voor ieder jaar de prijzen der producten in het voorafgaande oogstjaar als uitgangspunt te nemen.

Deze prijzen moeten worden vastgesteld naar objectieve maatstaven. Voor de granen en peulvruchten leent zich hiervoor het beste het gemiddelde van de hoogste noteeringen aan de Groninger Korenbeurs in de maanden October, November, Februari en Maart van het voorafgegaane oogstjaar. Daar tarwe sedert de werking der Tarwewet aan deze Beurs niet genoteerd wordt, dient hiervoor tot maatstaf, de gemiddelde uitkeering van de Gewestelijke Tarwe-Organisatie aan de bij haar aangesloten leden.

De prijs van het stroo wordt bepaald naar den gemiddelden prijs, gemaakt door de in eigen exploitatie zijnde bedrijven, benevens door een tweetal andere pachters, welke laatste geen lid zijn van een coöperatieve cartonfabriek en dus voor hun stroo den prijs ontvangen, die in den vrijen handel geldt.

Er is verder bepaald, dat wanneer voor een bepaald jaar de berekende pachtsom hooger of lager is dan het genoemde bedrag, dit verschil niet ten volle in de te betalen som tot uitdrukking wordt gebracht, maar slechts voor de helft. Het risico van hoogere en lagere prijzen is dan gelijkelijk verdeeld tusschen pachter en verpachter, terwijl dat van de oogstopbrengst geheel door den pachter alleen wordt gedragen. De pachtvereenkomst wordt aangegaan voor 6 jaren, maar omdat het een proef betreft, zullen beide partijen bevoegd zijn na 3 jaren de overeenkomst op te zeggen.

Er zijn verder nog eenige bepalingen gemaakt, die in dit verband van ondergeschikte betekenis zijn. De voornaamste daarvan is, dat voor één der boerderijen, wegens gunstige ligging, f 5.— per H.A. extra moet worden betaald en dus niet wordt uitgegaan van f 61,14, maar van f 66,14.

Tegen het beschreven systeem zijn natuurlijk talrijke bezwaren aan te voeren. Bij de behandeling in den Raad der gemeente Groningen zijn deze dan ook niet achterwege gebleven. Evenals het stelsel zelf, zijn ze echter van theoretischen aard; eerst over eenige jaren zal aan de hand van de opgedane ervaringen eenigszins kunnen worden geoordeeld over de bruikbaarheid van het stelsel op groote schaal.

Dit neemt niet weg, dat het een verblijvend verschijnsel is, dat een openbaar lichaam als de gemeente Groningen de proef wil nemen. Het wijst er op, dat de wil bij de stadsbestuurders aanwezig is om op loyale wijze te trachten de bezwaren, die er kleven aan ons pachtstelsel, te ondervangen.

Ongetwijfeld biedt het stelsel van de mobiele pacht daartoe tot zekere hoogte de gelegenheid, maar omdat het nog zoo weinig wordt toegepast en dus nog niet over ervaringen kan worden beschikt, zou het gewenscht zijn, als anderen het voorbeeld van de gemeente Groningen volgden, speciaal voor bedrijven, waarop de akkerbouw een belangrijke plaats in neemt.

Ten aanzien van het zegelrecht voor een contract voor mobiele pacht zij nog medegedeeld, dat, wanneer de acte een maximum geldbedrag bevat, het zegelrecht over dit bedrag verschuldigd is. Ontbreekt zulk een maximum bedrag, doch wordt wel een gemiddelden huurprijs genoemd, ten aanzien waarvan partijen later zullen afrekenen (in het bovenomschreven geval doet zich dit voor) dan is een zegelrecht verschuldigd naar dien gemiddelden huurprijs, vermeerderd met f 20.— wegens de mogelijkheid, dat de pachtsom uiteindelijk meer zal belooopen dan het gemiddelde. In het omgekeerde geval, dus als restitutie plaats heeft, omdat het gemiddelde te hoog is, dan erkent de wet geen recht op teruggave van het zegelrecht en kan men alleen probeeren kwijtschelding te krijgen overeenkomstig art. 91 van de zegelwet.

Wordt in het contract geen pacht prijs in geld genoemd dan kan slechts f 20.— aan zegelrecht worden gevorderd.

A. P. MINDERHOUD.

ONZE KLEINE SCHEEPSBOUW.

S. O. S.!

Het is helaas niet voor een bij wijze van uitzondering slecht gaand bedrijf, dat ik een hulpkreet uitstoot. Als alle bedrijven, die er even slecht of nog slechter aan toe zijn, zich eveneens lieten hooren, zou men een oorverdoovend spreek- of huilkoor te hooren krijgen.

Er is echter een zeer bijzondere reden, waarom ik meen, dat de kleine scheepsbouw zich moet laten hooren en die reden is, dat er voor een deel nog redding mogelijk is.

Dit eeuwenoude echt Nederlandsche bedrijf, dat

zich niet alleen heeft kunnen handhaven, doch zich ontwikkeld heeft tot een belangrijke over het geheele land verspreide industrie met waardevolle connecties in het buitenland, heeft nu als zoovele andere bedrijven een strijd op leven en dood te voeren tegen het crisismonster. Er zijn evenals van de groote werven hier en daar al slachtoffers verdwenen en er zullen er nog wel een paar gaan. Dit kan als een saneering en heilzame uitdunning beschouwd worden, maar er dreigt iets veel ergers en aanzien dat bij een goed beleid nog ten deele te voorkomen is, mogen wij dat niet werkloos aanzien.

Wat toch is hier het geval?

Het bouwen van schepen op deze werven voor de rivier- en binnen- en kleine zeevaart werd in sterke mate mogelijk gemaakt door crediethypothek op de schepen. Ons land is in het gelukkig bezit van zeer soliede, bekwaam geleide scheepshypothekbanken. Wie eenigszins bekend is met het hypotheekwezen en met de eigenaardige moeilijkheden van de scheepshypotheken, kan slechts groot respect hebben voor de leiding onzer groote Scheepsverbandbanken, die na het bezwijken van menige zwakkere zuster in vroeger jaren een steeds krachtiger leven getoond hebben en zich thans nog staande houden niettegenstaande een groot deel der onderpanden thans een groot risico begint op te leveren.

De soliditeit dier banken, haar nauwgezette zorg voor de nakoming der verplichtingen jegens de obligatiehouders, worden nu een ramp voor den scheepsbouw.

De omstandigheid, dat de obligaties ter beurze nog ver beneden pari staan, maakt wel, dat er geen nieuw geld ter beschikking der banken wordt gesteld en dit lukt het op normale wijze voortgaan met het verstrekken van crediet, maar er komen nog heel wat aflossingen binnen volgens de zoo juist gepubliceerde jaarverslagen en wat als urgente hulp voor den scheepsbouw noodig is, loopt niet in de papieren.

Een tweede reden, waarom nagenoeg alle scheepsverbandbanken niet-thuis geven, is de vrees, dat ieder schip, dat erbij komt, de waarde der oude onderpanden doet dalen. Ook hier spreekt het verantwoordelijkheidsgevoel tegenover de obligatiehouders. Die deugd zullen wij niet gering mogen schatten, want voor de toekomst is het van veel belang, dat de voorzichtige beleggers het vertrouwen in deze banken ongeschokt bewaren. Maar zij zouden toch wel iets kunnen doen, nl. hulp verlenen voor die schepen, welke toch gebouwd worden, omdat zij in nieuwe of gewijzigde behoeften voorzien en die nu een helling zoeken in een vreemd land, waar wel crediet te krijgen is of andere kunstmatige voordeelen verleend worden, waartegen een gezonde Hollandsche hypotheek het zou winnen.

Zelfs de bereidheid der Regeering om het noodige geld te fourneeren door pandbrieven tot het bedrag der hypotheek over te nemen voor het nominale bedrag, is op een enkele uitzondering na niet langer in staat om de banken te vermurwen.

De gevolgen zijn hoogst ernstig. Werf na werf moet haar poorten sluiten. De vroegere opdrachtgevers leeren den weg naar buitenlandsche werven kennen. Die vreemde werven krijgen een gemakkelijke gelegenheid om zich op het Hollandsche werk te oriënteren. De moderniseering van de vloot, waarin Nederland o.a., wat betreft motorschepen voor de kust- en Rijnvaart een leidende positie had, gaat nu verder buiten onze werven en motorenfabrieken om.

Er is al overvloed van ellende en tegenover veel daarvan staan wij machteloos. Des te meer reden is er om alles in het werk te stellen om te redden wat nog te redden is. Dit is nog in beperkte mate het geval met dezen scheepsbouw. In de laatste weken zijn voor eenige tonnen aan orders naar het buitenland gegaan, nadat hier vergeefs gepoogd was hypotheek te krijgen. Ware dat gelukt, dan waren eenige werven met eenige honderden arbeiders aan het werk geble-

ven en zouden de motoren in Nederland zijn gemaakt, nog daargelaten de indirecte voordeelen.

Men loopt nog rond met opdrachten, die men gaarne in Holland zal plaatsen en iedere week voortduuring van deze creditstaking doet weer een der helaas zeldzame gelegenheden voorbijgaan om weer werk te krijgen.

De scheepsbouwers steken de hoofden al bij elkaar, maar ik heb een flauw vermoeden, dat al voegen zij al hun kassen bij elkaar, er na de enorme verliezen der laatste jaren en de vele dubieuze debiteuren in hun boeken geen middelen in eigen kring aanwezig zijn om een noodcredietbank te beginnen, die in dit bedrijf, gezien de oorzaken en gevolgen van den creditnood nog niet zoo bedenkelijk zou zijn als daar buiten. In hun wanhoop zeggen de scheepsbouwers mij wel eens: „Groeiden de schepen maar in den grond in plaats van erboven, dan zou de hulp ons wel thuisbezorgd worden!” En ik denk daarbij: het gevaar voor en de gevolgen van het afsterven van dezen bedrijfstak is niet minder erg dan... En de hulp, die hier noodig is, kost tenslotte hoogstwaarschijnlijk niets aan de Schatkist en de bevolking.

Vadertje Staat heeft wel eens dommer dingen gedaan.

C. J. P. ZAALBERG.

HET INITIATIEF VOORSTEL VAN DEN BERGH c.s. TER VOORKOMING VAN DADELIJKE UITWINNING

Dit initiatief voorstel is, na tweemaal te zijn gewijzigd, sinds 2 Februari 1933 door de commissie van rapporteurs genoegzaam voorbereid geacht voor de openbare beraadslaging. Alhoewel door de politieke incidenten, die zich ondertusschen hebben voorgedaan, een onmiddellijke behandeling ervan niet waarschijnlijk is te achten en het dus wel niet vóór den Zomer van dit jaar aan het Parlement ter discussie zal worden voorgelegd, is het thans rijp voor bespreking.

Ik zou dit ontwerp typisch socialistisch willen noemen, niet alleen vanwege de namen der voorstellers, die allen tot de S.D.A.P. behooren, maar in het bijzonder vanwege de gedachte, waarop het berust, de opvatting n.l., dat het mogelijk is door ingrijpen van den wetgever den samenhang der economische verschijnselen te verbreken en de merkwaardige eenzijdige sympathie, die daarbij op den voorgrond treedt voor hem, die iets verschuldigd is tegenover hem, die wat te vorderen heeft. Een Duitsch econoom, E. Lukas, heeft in zijn brochure „Weltkrise und deutsche Wirtschaft“ de samenhang van de economische verschijnselen, in de crisis in het bijzonder, aardig op een eenvoudige manier geschetst door te veronderstellen, dat een Franschman, een Italiaan, een Duitscher en een Engelschman onderwijs geven aan den na hen genoemde in hun eigen taal en de Engelschman zelf weer Engelsche les aan den Franschman geeft. Wanneer nu de Franschman zijn Engelsche les laat vervallen, vloeit daaruit na korten tijd voort, dat hij zelf geen Fransche les aan den Italiaan meer geven kan, daar deze haar niet meer kan betalen. Het voorstel-v. d. Bergh c.s. meent nu, dat het verstandig is, wanneer de Franschman in moeilijkheden geraakt is (in dit geval door de economische crisis) hem vrij te stellen van zijn verplichting den Engelschman te betalen. Waarschijnlijk zal de Franschmanschuldenaar, die de samenhang van de economische verschijnselen niet ziet, dit erg prettig vinden en wanneer hij dan later de Fransche les niet meer geven kan, zal hij zeggen, dat de crisis verergerd is; wat hij nog betaalde met hetgeen hij tot hertoe voor zijn lesgeven kreeg, zal hij nu ook nalaten, maar wanneer de Franschman het besef kon worden bijgebracht, dat het vervallen van de Fransche lesgeverij een gevolg was daarvan, dat men hem ontslagen heeft van de verplichting om zijn Engelsche les te betalen, is het zeer twijfelachtig of hij ten opzichte van de wet, die hem vrijstelde van betaling, nog zoo dankbaar zou zijn gestemd.

In het eerste ontwerp, reeds dateerende van 25

Februari 1932, wordt met den samenhang van de economische verschijnselen in het geheel geen rekening gehouden. Wanneer van iemand een geldsom gevorderd wordt in rechte, wordt het den debiteur toegestaan aan den Rechter een uitstel van zes maanden te verzoeken, dat de Rechter hem kan verleen, wanneer hem summierlijk blijkt, dat de gedaagde uitsluitend of hoofdzakelijk tengevolge van de heerschende economische crisis tijdelijk niet in staat is zijn verplichtingen na te komen. De voorstellers hadden zich daarbij eenvoudig gebaseerd op den tekst van de wet van 4 September 1914, in verband met de oorlogscrisis, welke wet zij vrijwel wilden laten herleven in verband met de economische crisis.

De bezwaren, die tegen dat standpunt in worden gebracht in het eerste Voorloopig Verslag, namelijk, dat de tegenwoordige moeilijkheden naar oorzaak, aard en omvang niet gelijk gesteld mogen worden met de toenmalige en dat toen de wet niet kon toegepast worden op verplichtingen, aangegaan na een bepaald datum, terwijl nu alleen kon gezegd worden, dat de wet niet toegepast zal worden op verplichtingen, aangegaan na een tijdstip, waarop de gedaagde redelijkerwijze rekening had moeten houden met den invloed van de crisis, tenzij sindsdien weer een verscherping van de crisis is ingetreden, welke de schuldenaar redelijkerwijze niet had kunnen voorzien, blijf ik, ook na het herhaald verweer van de voorstellers, deelen. Niet alleen, omdat de voorstellers in hun streven naar billijkheid en in hun, voor de socialistische mentaliteit — voorzover deze in praktisch werk tot uiting komt — zoo kenmerkend conservatisme (immers het streven is ook hier weer: de toestand zoo veel mogelijk te laten als hij was, waarbij men dan blijkbaar uitgaat van de gedachte, dat hij vroeger goed was), de rechtszekerheid, die toch ook een groot maatschappelijk belang beteekent, sterk ondergraven, maar daarenboven, omdat het groote verschil tusschen den toestand van 1914 en dien van nu is, dat toen een paniekstemming bestond en steeds weer kon worden verwacht (dat de wet is blijven voortbestaan tot 1926 is dan ook onverdedigbaar en alleen daaruit verklaarbaar, dat zij door de gewoonte feitelijk reeds lang was afgeschaft), terwijl een dergelijke paniekstemming tijdens deze crisis in Nederland niet is waargenomen en juist den langen duur van de crisis integendeel een stemming van eenigszins doffe berusting heeft teweeggebracht.

De indiening van het ontwerp van Van den Bergh c.s. berust dan ook, wanneer men goed toekijkt, op twee gedachten, die met elkander in strijd zijn. Enerzijds beroepen de voorstellers er zich op, dat de wet van 1914 zulk een goede preventieve werking heeft gehad en verwachten deze ook van deze wet; hierbij gaan zij uit van de gedachte, dat een toepassing van de wet vrijwel niet noodzakelijk zal zijn. Maar anderzijds zijn zij in de verdere uitwerking van hun ontwerp uitgegaan van de gedachte, dat het wel degelijk noodig zal zijn, dat vele schuldenaren gebruik maken van de mogelijkheid de uitwinning te voorkomen en hebben zij hunne regeling hoe langer hoe meer ontwikkeld in de richting van een vereenvoudigde surséance van betaling. Dit is niet te verwonderen, want het essentiële verschil tusschen de toestanden na 1914 en die van nu is, dat toen de moeilijkheden slechts schijnbaar bestonden, dat juist een intensief economisch leven zich tijdens den oorlog in ons land heeft ontwikkeld en zich daar ook zou ontwikkelen hebben, wanneer wij zelf in den oorlog zouden betrokken zijn geweest, zooals in de oorlogvoerende landen gebleken is.¹⁾ Toen was het dus alleen zaak een paniekstemming te overwinnen, welke moeilijkheden, die niet bestonden, door louter psycho-

¹⁾ De voorstellers zeggen: men kon dit niet voorzien, toen de wet 1914 is ingevoerd. Dit is niet zoo zeker; in elk geval was toen de paniekstemming aanleiding en deze is er nu niet en is tot nu toe, zelfs door de indiening der wet, niet in het leven geroepen.

logische oorzaken kon verwekken. Maar deze crisis brengt helaas werkelijke betalingsmoeilijkheden met zich en daarom is te verwachten, dat zeer velen van de mogelijkheid hun schulden niet te moeten betalen, gebruik zullen maken. Niets lijkt mij dan ook meer bevorderlijk om directe uitwinning van alle debiteuren, die daarvoor in aanmerking komen, te doen plaats vinden dan het ontstaan van een kans, dat het ontwerp wet zal worden. Men kan er zeker van zijn, dat wanneer het ontwerp in bespreking komt in de Tweede Kamer en er blijkt niet vrij gauw, dat er op aanneming geen kans bestaat en zeker wanneer het in de Tweede Kamer behandeld is en het op zijn behandeling in de Eerste Kamer wacht, dit een algemeene opeischung van opeisbare schulden tot gevolg zal hebben, omdat elke crediteur het mogelijke zal doen nog vóór den regen binnen te zijn.

Maar daarvan afgezien hebben de voorstellers in het oorspronkelijk ontwerp, gedrongen door de bezwaren, die hiertegen waren ingebracht, zoovele veranderingen daarin aangebracht, dat men rustig van een nieuw ontwerp spreken kan. In de eerste plaats kan de schuldenaar volgens het latere ontwerp zelf het initiatief nemen om zich tegen de uitwinning van een schuld te dekken, terwijl de procedure kan worden voortgezet, wanneer ook de schuld zelf wordt tegen gesproken. In het eerste ontwerp wilden de voorstellers de procedure zelf schorsen; in het latere ontwerp wordt alleen de uitwinning voorkomen. Alleen willen zij — en dit is niet goed begrijpelijk — ook het uitspreken van het vonnis tegengaan, althans voor zoover niet derden daar belang bij hebben.

Verder heeft de noodzakelijkheid ervoor te zorgen, dat door de onmogelijkheid van de uitwinning van een bepaalde schuld de *paritas creditorum* niet wordt verbroken, ertoe geleid de mogelijkheid te openen, dat de Rechter „een raadgevende Curator” zal benoemen, zelfs zal hij daartoe verplicht zijn, wanneer het uitstel van uitwinning verkregen wordt ter gelegenheid van een faillissementsaanvraag. Maar ook deze goed bedoelde poging kan niet veel hulp bieden. Immers, het is juist enerzijds het *doel* van het ontwerp de „*paritas creditorum*” te ondermijnen. Tot welke consequenties dat moet voeren bij die vorderingen, die volgens onze tegenwoordige wetgeving een bijzonder privilege genieten, b.v. om slechts de belangrijkste te noemen, diegene, welke door hypotheek of pand gedekt zijn, kan men zich voorstellen.

De voorstellers schrijven, dat zij verwachten, dat juist bij de hypothecaire vorderingen veel gebruik zal worden gemaakt van de wet. In zoover, zeggen zij, vormt zij een aanvulling van de crisis-Pachtwet, waarbij zij er zich op beroepen, dat hun ontwerp, dat slechts uitstel van betaling beoogt, minder ver gaat dan deze crisis-Pachtwet, die gedeeltelijke en soms zelfs algeheele schrapping der pachtsom met zich brengt.

De hypothecaire schuld neemt dikwijls, zeggen de voorstellers, de plaats van de pacht in. Dit zij toegegeven. Maar de consequentie daarvan is een geheel andere dan die, welke voorstellers trekken. Moeilijkheden met pacht en hypothecaire schuld vloeien beiden voort uit de stijging van de waarde van het geld; bij den grond toonen de bezwaren hiervan zich in nog sterker mate dan bij de andere schulden, omdat, wat men voor den grond betaalt, het karakter van een saldo heeft¹⁾, welk saldo het eerst verdwijnt bij daling van den prijs der opbrengsten.

Consequentie van een poging tot herstel van de onbillijkheid, voortvloeiende uit de verandering der waarde van het geld op dit beperkte terrein (wat m.i. steeds met nieuwe onbillijkheden gepaard zal gaan) is dan vermindering der pacht en der hypotheekrente bij de wet. Maar uitstel van be-

taling lost niets op; of wel blijft de onbillijkheid bestaan voor den grondeigenaar, die de te hooge hypotheekrente later moet betalen (of denken de voorstellers dat de hooge grondprijzen weer binnen afzienbaren tijd terugkomen?) of wel voor den hypotheekhouder, die bij een reductie der hypotheekrente althans een deel zou krijgen en nu, ten eerste, alle risico's loopt van verdere daling der grondwaarde, terwijl juist velen hypotheek nemen inplaats van grond te koopen om dit risico te ontgaan en ten tweede de overige baten van zijn debiteur ter betaling van andere crediteuren ziet verdwijnen.

De onder toezicht van een raadgevenden Curator gestelde crediteur zal volgens het ontwerp alleen daden van beschikking kunnen verrichten, die het gevolg zijn van de normale voortzetting van zijn bedrijf. Maar het is het bedrijf juist, dat hem, door de crisis, in moeilijkheden brengt en hem er misschien verder in meesleept. Hoe kan men dan de crediteuren van nu, die natuurlijk onmiddellijke betaling zullen verlangen om niet straks zelf van „een verdere verscherping van de crisis” de dupe te worden, laten voorgaan?

Daarbij komt bovendien nog, dat het wetsontwerp slechts met den eersten schakel van het economisch verkeer rekening houdt, welke eerste schakel een willekeurig begin vormt. Ook met deze consequentie hebben tenslotte de voorstellers rekening moeten houden en in hun derde ontwerp van wet is bepaald, dat indien den Rechter blijkt, dat de schuldeischer of derden door de inwilliging van het verzoek van den schuldenaar in ernstiger mate in hun belangen zouden worden geschaad, dan de schuldenaar door de afwijzing daarvan, de Rechter het verzoek zal moeten afwijzen. Nu is reeds over de vroegere ontwerpen in de voorloopige verslagen opgemerkt, dat daarbij aan de kennis van den Rechter eischen worden gesteld, waaraan deze nauwelijks kan voldoen. Hij moet weten, wanneer in een bepaalde bedrijfstak de crisis is begonnen, wanneer hij is verscherpt, welke waarborgen de debiteur biedt voor een rechtschapen beheer, enz.

De veronderstelling van deze kennis was reeds dwaas, maar ging in die dwaasheid niet verder dan ook reeds andere wetteksten doen, die aan het inzicht van de Rechterlijke macht eischen stellen, die onvervulbaar zijn. Maar wanneer deze laatste tekst van de Rechterlijke macht eischt, dat zij niet alleen de nadeelen van uitstel voor den crediteur, maar ook nog voor derden zal moeten overzien, eischt hij van haar, dat zij den geheelen samenhang der economische verschijnselen doorziet en de verdere ontwikkeling van het economisch leven voorspelt. Door deze toevoeging lijkt mij het wetsontwerp zichzelf te hebben doodgeredeneerd en legt het zelf den afgrond bloot, waarover het eerste ontwerp heenliep.

Eén van de belangrijkste moeilijkheden, waarin wij bij de crisis te kampen hebben, is de scherpe vermindering der omloopsnelheid van het geld, die voor een goed deel oorzaak is van de sterke algemeene prijsdaling en voor de moeilijkheden, die daardoor voor vele debiteuren ontstaan. Het ontwerp nu lijkt mij bijzonder geschikt om deze omloopsnelheid nog te verkleinen, rechtstreeks in de uitgesproken bedoeling, omdat schulden niet betaald behoeven te worden, onrechtstreeks, omdat het credietverkeer erdoor ontwricht zal worden. Het economisch probleem van de crisis kan alleen door maatregelen van economischen aard worden overwonnen. Laten de voorstellers zich aansluiten bij hen, die de verdere waarde-stijging van het geld door een ruime credietpolitiek en door een activeering der omloopsnelheid willen bevorderen. Dan is echter niet alleen dit wetsontwerp overbodig, maar eischt het doel dat men zich stelt, ook de intrekking ervan.

VAN GENECHTEN.

¹⁾ Dit zij eenvoudigheidshalve gezegd, theoretisch economisch is de verhouding gecompliceerder.

INTERNATIONALE FINANCIERING VAN OPENBARE WERKVERSCHEFFING (LOAN EXPENDITURE) DE VOORNAAMSTE TAAK DER ECONOMISCHE WERELDCONFERENTIE.

(J. M. Keynes, „The Means to Prosperity“.¹⁾)

In verband met de bij ons en in het buitenland van verschillende zijden gepropageerde, deels reeds door Regeeringen in de practijk gebrachte plannen tot openbare werkverschaffing op groote schaal, mag het van belang geacht worden, kennis te nemen van de denkbeelden op dit punt van den Engelschen econoom J. M. Keynes, samengevat in eene brochure, getiteld „The Means to Prosperity“, by MacMillan in Londen verschenen. Hierin zet hij met groote scherpzinnigheid en suggestieve kracht uiteen, hoe n.z.m. de meest doeltreffende weg, om uit de wereldcrisis en tot een verhoogd goederenprijspeil te geraken, is gelegen in eene grootsch opgezette bevordering van nieuwe kapitaalsuitgaven uit geleende gelden (loan-expenditure) „door particuliere ondernemers, gesubsidieerd en ongesubsidieerd, gemeentelijke besturen, openbare instellingen en de centrale regeering“, zoolwel in Engeland als in de andere landen, met een systeem van internationale financiering door middel van de uitgifte door eene internationale instelling van „gold notes“, gedekt door „gold bonds“ der deelnemende Staten.

In het tweede hoofdstuk komt Keynes tot de eigenlijke basis van zijn betoog. Hij neemt als uitgangspunt, dat, volgens algemeene opvatting, met de tewerkstelling van één werklooze voor één jaar, b.v. in het bouwvak, een kapitaalbedrag van £ 200 gemoeid is, doch dat, als gevolg van het daardoor ontstane meerdere werk in de nevenbedrijven en door de vermeerderde consumptie, feitelijk twee werkloozen aan werk worden geholpen, zoodat de kapitaalsinvestatie per man-jaar op de helft wordt gereduceerd. Zekerheidshalve deelt hij echter niet door 2, doch slechts door 1½, wat dus £ 150 geeft. Daar de jaarlijksche ondersteuning echter ca. £ 50 per werklooze bedraagt, die nu te vervallen komt, wordt het kapitaalbedrag tot £ 100 verminderd. Verder toont Keynes op uiterst scherpzinnige wijze aan, dat (buitenlandse transacties nu eens daargelaten) het nationale inkomen precies even groot is als de nationale uitgaven (omvattende zoolwel consumptie als nieuwe kapitaalsuitgaven, onder aftrek van inkomsten-overdracht van den een aan den ander), zoodat de vermeerderde kapitaalsinvestatie van de vorenbedoelde £ 100 het nationaal inkomen met £ 150 vermeerderd. En niet alleen met die £ 150, doch met een evenredig hooger bedrag, tengevolge van de meerdere tewerkstelling in de nevenbedrijven en de vermeerderde consumptie als vorenbedoeld, dus, onder toepassing van den multiplicator 1½, met £ 225. De vermeerderde directe en indirecte belastingopbrengst, als gevolg van het verhoogde nationale inkomen, stelt Keynes op 10 pCt., wat uitkomt op een bedrag van £ 22,5 per tewerkgestelden werklooze. Tegenover een bedrag van £ 150 per jaar aan geïnvesteerd kapitaal voor zulk een tewerkgestelde wordt dus het jaarlijksch budget met £ 50 wegens weggevallen ondersteuning en met £ 22,5 wegens vermeerderde belastingheffing ontlast, zoodat de tewerkstelling van één werklooze den Staat per saldo slechts rond £ 75 per jaar kost.

Denzelfden gedachtengang volgt Keynes nu t.a.v. eene belastingvermindering door opschorting van de jaarlijksche aflossing der Staatsschuld en door financiering met leeningen (in plaats van uit de gewone middelen) van de regelmatig in het budget opgenomen uitgaven voor kapitaalsuitgaven als wegebouw e.d., omdat het vermeerderde consumptief vermogen van den belastingbetaler dezelfde gunstige uitwerking zal hebben t.a.v. vermindering der ondersteunings-

¹⁾ Men zie eveneens het artikel van Prof. Geyl over het plan-Keynes, dat elders in dit nummer is opgenomen. (Red.)

gelden en vermeerderde belastingopbrengst als de openbare werkverschaffing uit geleende gelden.

In het derde hoofdstuk behandelt Keynes het vraagstuk der verhooging van het prijspeil. Hij neemt de wenschelijkheid dier verhooging zonder verdere motivering als vaststaande aan, vermoedelijk in navolging van de Voorbereidingscommissie der Economische Wereldconferentie, die om verschillende redenen, uiteengezet in Deel II, Hoofdstuk II, van haar rappeene verhooging der prijzen meer doeltreffend schijnt te achten om het verstoorde evenwicht tusschen kosten en prijzen te herstellen dan eene verlaging der kosten.

Keynes verwerpt de productiebeperking als universeel middel tot prijsverhooging, daar die beperking in gelijke mate de vraag vermindert als gevolg van de verminderde koopkracht van diegenen, die in het productieproces zijn betrokken. In plaats van de werkloosheid te verminderen, verdeelt zij deze meer gelijkelijk, zoo zij die al niet vermeerderd. Hij ziet geen ander middel, de prijzen te verhoogen, dan door vermeerdering der consumptie. Daar in het algemeen zulk eene vermeerdering niet mogelijk is uit de bestaande inkomens, kan die slechts door een van buiten komend agens worden teweeg gebracht, nl. of door „loan-expenditure of the community“¹⁾ of door verbetering der buitenlandsche betalingsbalans. Het tweede middel helpt slechts het eene land ten koste van het andere, en niet de wereld in haar geheel. Blijft slechts het andere middel, de openbare werkverschaffing uit leeningen. Deze stelt echter de volgende eischen.

In de eerste plaats goedkoop en overvloedig bankcrediet. Dit is slechts mogelijk, als de Circulatiebank voldoende reserve's aan internationaal gangbaar geld bezit. Het wantrouwen in de geldmiddelen van verschillende staten heeft tot een tekort aan zulke reserve's geleid (gouddekking in plaats van dekking door buitenlandsche wissels). In het eerste stadium der openbare werkverschaffing acht Keynes de financiering met kortlopend bankcrediet niet raadzaam. Daarom moet zoo spoedig mogelijk de toestand bereikt worden, dat de rentevoet voor geld op langen termijn voor redelijk soliede geldnemers laag is, hetgeen te bevorderen ware door middel van operaties der Regeering en der Circulatiebank op de open markt, door conversieleeningen der Schatkist, door vertrouwenswekkende budgetpolitiek e.d. Om psychologische redenen is in dit stadium dan ook gematigdheid te betrachten bij de doorvoering der openbare werkverschaffing. Volgens K. heeft slechts Engeland het stadium van den lagen rentevoet voor langlopend crediet bereikt. Doch dan is ook het oogenblik gekomen, om door eene grootscheepsche openbare werkverschaffing den vicieusen cirkel te breken, en het progressieve verval van het bedrijfsleven op te houden. Doch willen de wereldprijzen stijgen, dan moet nog een verder stadium bereikt worden. De „loan-expenditure“ moet zijn weldadigen invloed over de geheele wereld verspreiden. Hiermede komt K. tot het vierde hoofdstuk zijner brochure. Dit behandelt de taak, die naar zijn meening als voornaamste voor de a.s. Economische Wereldconferentie is weggelegd. Het meest voor de hand liggende middel om kapitaalinvestatie met geleend geld in de verschillende landen te stimuleren, is wel dat van rechtstreeksche leeningen van de financiëel sterke crediteur-naties, met voordeelige

¹⁾ De juiste vertaling van het begrip „loan-expenditure“ stuit op moeilijkheden. Bedoeld is wel: het doen van uitgaven door of met steun van de Overheid, om daarmede zekere blijvende waarden te scheppen. K. is echter niet positief op dit punt en geeft geenerlei omschrijving of beperking t.a.v. den aard der uit te voeren werken. Wel noemt hij het bouwen van huizen en het afbouwen van het op stapel staande Cunard-schip, en spreekt hij in dit verband eenige malen van „capital-expenditure“. Men mag aannemen, dat hij op het oog heeft die werken, welke gemeenlijk als kapitaalsuitgaven op het budget verschijnen, en gewoonlijk door „buitengewone middelen“ worden bestreden, hoewel hij ook b.v. den wegebouw onder „loan-expenditure“ wil opgenomen zien.

betalingbalans of bijzonder groote goudreserves, aan de zwakkere debiteur-landen. Doch daartoe is de tijd nog niet rijp. Keynes ziet daarom slechts heil in eene min of meer gelijktijdige omvangrijke openbare werkverschaffing en vermindering van belasting in de verschillende landen. De gelijktijdigheid wordt onderstreept, opdat niet de vrees voor benadeeling der betalingsbalans als gevolg van de aanbevolen maatregelen de afzonderlijke landen daarvan afhoude. *De universaliteit dezer maatregelen voor alle landen brengt het vraagstuk in de arbeidssfeer der Wereldconferentie.* Keynes ziet haar taak in het organiseren van eene gemeenschappelijke actie, teneinde de zorgen der Circulatiebanken en den druk op hare reserves of de vrees daarvoor te verlichten.

Hij komt daarmede tot de kern van zijn plan, waartoe hij na ampele discussie met vooraanstaande economen en „borrowing the ideas of others” gekomen is, en dat hij als het beste meent te moeten aanzien, behoudens varianten, die wellicht te verkiezen waren. Als algemeene voorwaarde voor ieder plan, dat spoedig zijn werking doet gevoelen, meent hij te moeten stellen, dat daardoor in alle landen de zorgen der Schatkist en der Circulatiebank worden opgeheven, door ze te voorzien van voldoende reserve's aan internationaal geld. Daartoe moeten in de eerste plaats de nieuwe reserves op goud gebaseerd zijn, daar goud, hoewel weldra ophoudende nationaal geld te zijn, desniettemin meer en meer het uitsluitende internationale geld wordt, dat dient om in reserve te worden gehouden en het hoofd te bieden aan buitenlandsche wegtrekkingen. In de tweede plaats moeten de nieuwe reserves niet een liefdadig karakter dragen, doch voor alle deelnemende landen volgens eene algemeene formule openstaan. In de derde plaats moeten ze elastisch zijn, niet permanent doch complementair, naar gelang van het bereikte prijsniveau.

Het plan van K. komt nu hierop neer. Er wordt een internationale instelling („international authority”) georganiseerd voor de uitgifte van goudbiljetten, met eene in goud-dollar uitgedrukte waarde. Het maximum der uit te geven goudbiljetten bedraagt 5 milliard Dollar, ter beschikking staande van de deelnemende landen tegen een gelijk bedrag aan goudschuldbrieven hunner Regeeringen, met een maximum quota voor ieder land, vastgesteld op basis van zijn goudvoorraad op een bepaalden recenten, normalen datum, b.v. einde 1928, doch ten hoogste \$ 450 miljoen (behoudens mogelijkheid tot wijziging door het Bestuur om bijzondere redenen). Het resultaat zou zijn, dat, behoudens evengoemd maximum, ieder land eene extra-reserve zou ontvangen, gelijk aan den goudvoorraad, dien het in 1928 bezat. Iedere deelnemende Regeering zou zich moeten verplichten, de goudbiljetten bij de wet tot geldige gouddekking der Circulatiebank te maken, zonder dat echter die biljetten in circulatie zouden mogen worden gebracht.

De schuldbrieven zouden steeds door de betrokken Regeering afgelost kunnen worden, en afgelost moeten worden, na aanzegging van het Bestuur, eveneens in verband met het bereikte prijspeil. Hetzelfde geldt t.a.v. den omvang der uitgifte van de goud-biljetten. Als norm voor het te bereiken goederen-prijspeil zou hebben te gelden een niveau, dat het midden houdt tusschen dat der wereld-grondstoffenprijzen van thans en dat van 1928, b.v. het niveau van 1930. De ontvangen rente op de goudschuldbrieven, na aftrek van onkosten, zou in goud in reserve moeten worden gehouden. Eventuele verliezen als gevolg van eenig Staatsbankroet zou pro rata door de deelnemende landen moeten worden gegarandeerd.

De maximum-quota zijn door Keynes berekend voor 32 landen, in verhouding tot hunnen goudvoorraad op het einde van 1928: 7 landen (Engeland, Ver. Staten, Frankrijk, Duitsland, Spanje, Argentinië en Japan) zouden als maximum \$ 450 m.m. toegewezen krijgen, Nederland \$ 175 m.m., Ned.-Indië \$ 68 m.m., enz. een totaal gevende van \$ 5.000 milliard.

In het laatste, vijfde, hoofdstuk geeft K. aan, hoe met de nieuw verkregen reserves gemanipuleerd zou moeten worden. In de eerste plaats tot het afschaffen der valuta-beperkingen, e.d. maatregelen op monetair gebied. Stillhalte-overeenkomsten en transfermatoria zouden moeten worden vervangen door definitieve regelingen tot trapsgewijze afwikkeling. Tarieven en contingenten ter bescherming der betalingsbalans zouden moeten worden opgeheven, echter niet indien vastgesteld als duurzame maatregelen van nationale economische politiek.

De financieel sterke landen zouden weer hun markt moeten openstellen voor buitenlandsche leeningen. Wanbetaling van openbare buitenlandsche schulden zou moeten worden beëindigd door schorsing van aflossing en afschrijving tot op zekere hoogte van rente of hoofdsom, eventueel aan de hand van indexcijfers betreffende het betrokken land, en ter beoordeeling van onafhankelijke deskundigen. Voor het overige wil K. den deelnemenden landen de vrije hand laten t.a.v. het door hen te maken gebruik van de hun ter beschikking staande quota, daar de behoeften der landen zeer verschillend kunnen zijn (aflossing van drukkende buitenlandsche verplichtingen, herstel van het evenwicht in de begroting, weder-terbeschikking-stelling van commercieel crediet, conversies, ontwikkeling van nationaal bedrijfsleven, enz.).

Tenslotte eischt K. nog als voorwaarde voor de doorvoerbaarheid van zijn plan, dat de deelnemende landen hun muntstelsel in een vaste relatie tot het goud brengen, omdat de goud-biljetten door hen als equivalent van goud moeten worden aangenomen en beschouwd. De aan- en verkoopprijzen van het goud zouden in ieder land niet meer dan 5 pCt. mogen verschillen. Zoo noodig zou de mogelijkheid moeten worden opengelaten, dat de door een land aangenomen goud-pariteit eenigszins gewijzigd wordt, b.v. in verband met het goederen-prijspeil, dat zich in dat land heeft afgeteekend. De genoemde marge van 5 pCt. zou plotselinge internationale geldverschuivingen van het eene land naar het andere moeten tegengaan.

Hoe men ook over de, in menig opzicht gedurfde en voor tegenargumentatie vatbare, ideeën en hare doorvoering moge denken, de opzet is ontegenzeggelijk van grootsch formaat, en de a.s. Economische Wereldconferentie zal zeker niet met stilzwijgen aan de door Keynes ontwikkelde denkbeelden kunnen voorbijgaan, zooals — zeer ten nadeele van de tegenwoordige menschheid — zijne vroegere waarschuwingen als de stem des roependen in de woestijn ongehoord zijn gebleven.

Mr. Dr. H. J. VON BRUCKEN-FOCK.

PRODUCTIEREGELING IN DEN LANDBOUW

De heer C. Bonnet schrijft ons:

Waar het vraagstuk van de productieregeling in den landbouw thans groote belangstelling ontmoet, is het van belang kennis te nemen van de productie en distributie van grove tuinbouwproducten in Noord-Holland.

Ook in Noord-Holland tracht men thans, via de steunregelingen tot beperking van den koolbouw te komen en men deinst hierbij niet terug om op vrij ruwe wijze in het productie- en distributieproces in te grijpen. De verbouw van z.g. contractkool op landen, waar vroeger geen kool verbouwd werd, wordt practisch voor een groot deel uitgeschakeld, doordat bouwers, welke vorige jaren geen kool geteeld hebben en dit thans wel zouden willen doen, uitgesloten worden van tarwe- en bietensteun. Zij, die wel kool verbouwd hebben, mogen niet meer kool verbouwen, dan vorig jaar. Verder wordt steun toegezegd, indien men op vroeger koolland bieten of tarwe gaat verbouwen. Men begrijpt, dat daardoor een sterke prikkel wordt gegeven, de koolteelt op te geven. Hierdoor wordt inderdaad het beoogde doel, productiebeperking verkregen.

Deze verschuiving van kool- naar tarwe- en bieten-

teelt, die economisch niet gerechtvaardigd is, wordt echter voorgestaan, omdat bieten en tarwe producten zijn, waarop men den te geven steun, direct kan afwentelen op den consument, hetgeen met kool niet zoo makkelijk is door te voeren.

Wat is echter het geval? De laatste jaren zag de handel zich voor een deel gedwongen steeds meer tot eigen koolbouw over te gaan en wel om de volgende reden. Het steeds straffer wordende veilingssysteem dwingt als het ware de bouwers al hun producten te veilen. De handel, welke vroeger groote kwantums bij de bouwers kocht en daardoor ten allen tijde aan eventueele vraag kon voldoen, ziet zich thans vrijwel alleen de mogelijkheid geopend op de veilingen te koopen. De vraag naar de Noord-Hollandsche stapelproducten, i.z. kool, is echter lang niet constant, integendeel soms aan groote fluctuaties onderhevig.

De handel zag zich dus genoodzaakt op een andere wijze aan een directe vraag te kunnen voldoen en ging tot koolbouw „op contract” over, d.w.z. van bouwers, meest in de polders rondom „Langendijk”, en westelijk Noord-Brabant, dus buiten het aloude kooldistrict, werd iedere wagen kool, welken zij teelden, voor een vasten prijs afgenomen. *De teeltrisico bleef dus bij den verbouwer, het handelsrisico nam de handel op zich.* Door dit instituut van verbouwen op contract, wist de verbouwer dus vooruit, welk rendement hij bij een normalen oogst zou maken. Van hem wordt op deze wijze een groot deel van het bedrijfsrisico weggenomen.

Door de slechte prijzen der akkerbouwproducten in de laatste jaren, gingen dan ook meerdere akkerbouwers tot den groven tuinbouw over, ook om den zoo gewenschten wisselbouw te verkrijgen. Dat hierdoor de productie is opgevoerd, valt niet te ontkennen. Doch is deze contractbouw niet geheel in het nadeel van het oude koolbouwgebied geweest.

Het feit doet zich toch voor, dat de teelt van prima bewaarkool, d.w.z. winterkool, welke bij oordeelkundige behandeling tot het voorjaar bewaard kan worden, in het oude gebied, Langendijk en directe omgeving, niet meer met dat resultaat geschiedde als in vroegere jaren het geval was. De oorzaken, die hiertoe medewerken, kunnen wij buiten beschouwing laten. Zoodoende gingen ook vele Langendijker tuinders ertoe over, om in den „polder”, kool „op contract” te koopen, teneinde in den winter de noodige hoeveelheid voor het „opleggen” te verkrijgen. Zonder deze contractkool zou de Langendijk zijn betekenis ongetwijfeld reeds voor een deel als wereldstapelplaats voor kool hebben ingeboet.

De belemmeringen, den vrijen handel in den weg gelegd, hebben reeds voor eenige jaren er mede toe geleid, dat door handelaren, over de oostelijke grenzen van ons land (Duitsland), niet onaanzienlijke hoeveelheden kool werden aangeplant, waar Nederlanders zelfs Duitschen overheidssteun genoten. De vermeerdering van den Duitschen roodekoolbouw, is voor een groot deel aan dezen bouw te wijten. Thans worden den handel opnieuw moeilijkheden in den weg gelegd om tot zijn doel, t.w. de vrije beschikking over een kwantum kool te verkrijgen, te komen. Het is te vreezen, dat ook de koolbouw (van Nederlanders) over de zuidelijke grenzen (België), niet ver meer af zal zijn, daar de handel meer en meer in de vrije beschikking over kool belemmerd wordt. De handel verbouwt een product, waarop geen steun komt, een product, waarvan aan den verbouwer een rendement, zonder staatsgeld, wordt gegarandeerd en de overheid gaat dit tegen door den verbouw van andere, wel gesteunde producten, waaraan geen tekort is, te bevorderen. Indien het niet noodzakelijk was, zou de contractbouw vanzelf verminderen. Wil de overheid productiebeperking der koolteelt, dan dient, economisch maatschappelijk bekeken, toch in de eerste plaats die productie beperkt te worden, welke uit de staatskas steun verlangt.

Waar de regeering met hare regelingen dus niet alleen sterk in het productie-, maar ook in het distributieproces ingrijpt, is het in hooge mate onver-

klaarbaar, dat de handel vrijwel totaal genegeerd wordt, hoewel hij reeds vele malen op samenwerking heeft aangedrongen.

Het veilingssysteem, in wezen een prachtige organisatie, die alle lof en bewondering verdient, heeft echter ook zijn gebreken, vooral wanneer het stapelproducten betreft, die naar willekeur aangevoerd kunnen worden. De handel in Noord-Holland heeft meerdere malen op overleg aangedrongen en hoewel de tuindersorganisaties zelf erkennen, dat de aanbieding der producten niet dusdanig is, dat een vlotte afzet verzekerd wordt, zijn behoorlijk overleg en samen-gaan nog steeds uitgebleven.

Thans wordt alom en zeer terecht, op den nood der tuinbouwproducenten gewezen, maar voor een deel is deze toestand ook door de tuinderij zelf ontstaan. Dit deel is misschien klein, maar juist in een tijd, waarin iedere afzetmogelijkheid benut moet worden, komt het nadeel sterker tot uitdrukking. In een opgaande conjunctuur, zooals tot 1929 in onze streek heerschte, worden de nadeelen overschaduwed door de algemeene prosperiteit. Is het te rechtvaardigen, dat in een tijd, dat om productiebeperking wordt geroepen, de afzet aan banden wordt gelegd en daardoor minder wordt uitgevoerd en verkocht?

De bepaling, dat de tuinders, die niet over de veiling hun producten verkoopen, waarschijnlijk uitgesloten zijn van steun, is oorzaak, dat — indien er meer producten van een soort zijn als aangevoerd worden — geen verzending kan plaats hebben, daar dan de handel zich niet van het noodige kan voorzien. Een systeem van „bonnen” heeft tot nu toe hierin een correctief trachten te brengen. Deze bonnen, welke den tuinder het recht geven, om „uit de hand” aan den handel te verkoopen, worden evenwel steeds in mindere mate afgegeven en vaak heelemaal niet.

Zeer terecht zegt de heer Blink in een artikel in dit weekblad¹⁾, dat bij een geforceerden afzet ernstig gevaar voor ontwijking van de markt ontstaat. Een zelfde gevaar is echter ook aanwezig, indien de afzet geforceerd wordt beperkt. Een zooveel mogelijk aanpassen aan de werkelijke afzetmogelijkheid is het meest ideale, een ideaal dat echter door den straffen veilingsswang tegengegaan wordt.

Of ook een centrale regeling van hoogerhand voor den export verbetering zal brengen is te betwijfelen. Het is juist het persoonlijk contact van den export met de afnemers in het buitenland, de voortdurende activiteit van den exporteur, om koopers voor de producten te zoeken, dat den grootst mogelijken afzet waarborgt. De regeering dient er dan ook vrijwel uitsluitend haar krachten voor te geven, de kunstmatig opgeroepen exportbelemmeringen uit den weg te ruimen. De nieuwe in te voeren landbouwsteunwet doet echter vreezen, dat de overheid zelf den export nieuwe belemmeringen in den weg zal leggen. Door opruiming van belemmeringen wordt de land- en tuinbouw verlicht, meer verlicht dan door steunmaatregelen. De steunmaatregelen, welke genomen zijn, waren noodzakelijk om in de snel neergaande conjunctuur, een totale ontwijking te voorkomen. Waar de conjunctuurlijn thans echter haar crisiskarakter heeft verloren, om over te gaan in die van de depressie, dient er voor alles naar gestreefd te worden, de productiekosten in verhouding te brengen tot de lagere waardeering der producten. Een langzame liquidatie, niet uitbreiding, der steunmaatregelen, zal dan ook in afzienbaren tijd genomen moeten worden.

¹⁾ Zie Econ.-Stat. Berichten van 22 Maart jl.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

„EXPANSIONISME” IN ENGELAND.

Prof. Dr. P. Geyl te Londen schrijft ons:

De discussie tusschen bezuinigers en expansionisten heeft, zolang de depressie duurt, niet stilgestaan, maar zij is den laatsten tijd bijzonder levendig. Met de ang-

sten over het Pond en de vorming der nationale regering nu anderhalf jaar geleden kwamen de bezuinigers aan het roer. Alle rampen werden op rekening van verkwisting geschoven, onder leiding van Snowden werden salarissen en werkloozentoeelagen verlaagd, uitgaven voor publieke werken ingekrompen, belastingen verhoogd. De groote werkplannen van de Arbeiderspartij, waarvan in de practijk weliswaar nooit veel terecht gekomen was (ook al omdat dezelfde Snowden reeds toen de schatkist beheerde), werden met de partij zelf smadelijk opzij geworpen. Maar nu is het tooneel geheel veranderd. Het crediet van Engeland is hersteld. De paniek lijkt ver en haast onwaarschijnlijk. Maar de depressie is nog steeds met ons en de werkloosheid niet minder. In die omstandigheden hebben de expansionisten al lang weer moed gevat en zich meer en meer kritisch over het beleid van Snowden's opvolger, Neville Chamberlain, niet minder streng orthodox dan zijn voorganger, laten hooren. 't Heeft al een poos in de lucht gezeten, dat de expansionisten aan de winnende hand zijn, en dat wil niet zeggen, dat de Arbeiderspartij weer een kans heeft om aan het bewind te komen — politiek is dat vooreerst in weerwil van successen bij tusschentijdsche verkiezingen, uitgesloten — maar in de kringen der regering zelf heeft men een keuring in de meeningen kunnen waarnemen. Op dat psychologisch oogenblik heeft Keynes, na overleg met veel economen en financiers, in de *Times* zijn vier artikelen gepubliceerd, — vervolgens als brochure uitgegeven onder den titel „*The Means to Prosperity*”.

Dat de *Times*, trouw regeeringsblad, Keynes aan het woord gelaten heeft, is een daad geweest. De indruk van de beschouwingen was onmiddellijk zeer groot. Sir Josiah Stamp, Sir Arthur Salter en Sir Walter Layton steunden Keynes' voorstellen onmiddellijk. In een debat, dat verleden week in het Lagerhuis plaats had, vormden zij schering en inslag. In hoofdzak vatte Keynes samen, wat door hem en anderen al lang stuksgewijze betoogd en ontwikkeld was. Het belang van zijn geschriftje ligt in de gave van klare en pakkende expositie zoowel als in het instinct voor het juiste moment, waarvan het getuigt.

Het betoog van Keynes komt voornamelijk hierop neer, dat de stagnatie, waaraan de wereld lijdt, — geen tekort aan werkelijken rijkdom, maar onvermogen van voortbrenger en verbruiker om elkaar te vinden —, door orthodoxe financiële methoden, voor welke het sluitend maken der begrooting de eerste zorg is, slechts kan worden verergerd en dat het oogenblik is aangebroken, waarop men zonder gevaar andere methoden gebruiken kan, maar dan ook gebruiken moet. Hij prijst leeningen aan, o.a. omdat er zooveel kapitaal opgehoopt ligt, dat geen uitweg vindt in particuliere ondernemingen. De stoot om de machine weer op gang te brengen moet van den staat uitgaan. Dat die methoden een paar jaar geleden, toen zij door de Arbeidersregering beproefd werden, zoo falikante gevolgen hadden, behoeft nu niet af te schrikken; dat kwam omdat toen andere krachten aan het werk waren en telkens de handelsbalans zooveel millioenen terugliep. Sir Arthur Salter meent, dat Keynes' betoog hier het zwakst is. Inderdaad heeft hij zijn tegenwoordige politiek steeds voorgestaan en anderen kunnen dus met meer overtuiging en ook met meer overtuigkracht aantoonen, dat de nationale regering in 1931 gelijk had, maar nu van koers veranderen moet. Dit heeft politieke beteekenis, want Chamberlain en anderen zijn gevoelig voor den spot, dat zij nu tenslotte toch in het Labour-vaarwater terecht moeten komen. Toch komt het natuurlijk op de feitelijke voorstellen van Keynes aan.

Deze zijn ten eerste, dat binnenlands met behulp van leeningen groote openbare werken ondernomen moeten worden, teneinde de werkloosheid te verminderen en de koopkracht te vermeerderen, en dat verder de belastingen verlaagd moeten worden; over dat laatste zegt Keynes weinig, anderen echter zooveel

te meer. Vervolgens, dat de politiek van opdrijven van prijzen, die de regering zelf als het geneesmiddel voor de kwalen der wereld aanwijst, gesteund moet worden door de uitgifte, door een internationaal lichaam, van bankbiljetten op de basis van den gouden dollar, tot een totaal bedrag van \$ 5.000.000.000. Het doel zou zijn om de verschillende nationale banken in staat te stellen haar politiek van inkrimping te staken en arbeid en daarmee voorspoed door leeningen te bevorderen. Dit wordt opgeworpen als een denkbeeld voor de wereldconferentie en het vereischt meer plaatsruimte¹⁾ en ook heel wat meer technische kennis dan waarover ik beschik om het hier te kunnen bespreken. Maar de reacties van de Engelsche opinie op het eerste, het binnenlandsche voorstel, daaraan wil ik nog eenige aandacht geven.

Keynes beredeneert hoogst vernuftig, dat de berekening van zooveel per man, dat de openbare werken kosten, onvolledig is. Iedere man aan het werk gezet brengt ook weer werkgelegenheid voor anderen. Maar bovendien krijgt men nu een deel van het uitgegevene terug in den vorm van vermeerderde belastingopbrengst. 't Is waar, dat er een tijdsverschil intreedt. Daarom zou hij van jaarlijksche begrootingen willen afkomen. Als men ieder jaar zijn begrooting sluitend maken moet, zoo sprak hij tot een vergadering van parlementsleden, vermindert men telkens zijn kans op voorspoed voor het volgend jaar.

Dat zulke beschouwingen niet overal aanvaard worden, spreekt vanzelf. Lord Snowden heeft onmiddellijk gewaarschuwd, dat de toestand nog dezelfde is als voor twee jaar, dat het krankzinnig is van belastingverlaging te spreken. In het Lagerhuisdebat is ook met vinnigheid betoogd, door een conservatief, Horobin, dat Keynes' syrenenzang enkel tot ondergang kan voeren. Maar het is merkwaardig, zoo wijdverbreid toch de instemming was, die in beginsel met zijn denkbeelden werd betuigd. Zóó, dat de kanselier van de schatkist in zijn lange rede geheel en al verdedigend moest optreden. Hij bleek zich bewust geworden, dat zijn kille, negatieve houding in den laatsten tijd onder zijn eigen volgelingen den grootsten weerzin en althans ongerustheid gewekt heeft. Hij ontkende dus met de meeste stelligheid, dat de regering de plaatselijke overheden tegenhoudt in het ondernemen van publieke werken, hij legde uit, dat het subsidie voor het nieuwe schip van de Cunardlijn alleen daarom niet gegeven wordt, omdat de maatschappij niet aan de voorwaarde van samenwerking met de White-Star-lijn voldoet. En om den indruk van zijn beruchte uitspraak van eenige maanden geleden, dat binnen de eerste tien jaar het werkloozenvraagstuk niet tot kleine proporties teruggebracht zal zijn — een uitspraak die trouwens in de politieke controverse veel erger voorgesteld is dan hij ze bedoeld had — om den indruk daarvan uit te wisschen, eindigde hij op een bepaald optimistischen toon. De minister van openbare gezondheid, Hilton Youne, sprak met de grootste sympathie over plannen tot woningbouw en stelde subsidies in het vooruitzicht, die de plaatselijke autoriteiten zouden aanmoedigen werk te ondernemen.

Maar dat neemt niet weg, dat het bij algemeenheden bleef en als men zich afvraagt of de nieuwe geest veel kans heeft om binnenkort in regeeringsdaden te worden omgezet, moet het antwoord ontkennend luiden. Niet alleen oppositie-sprekers, ook Conservatieven gaven na Chamberlain's rede uiting aan teleurstelling. Het was toch voornamelijk verontschuldigingen en een breed uitmeten van moeilijkheden, wat men van hem te hooren kreeg. Zeker zijn de moeilijkheden ook niet gering en als men met het op gang brengen van de arbeidsmachine wachten moet op de gemeenten, zal het wachten lang zijn, want daar zit de zuinigheid er nog diep in. Zooveel te noodiger zou natuurlijk een groot nationaal plan zijn, maar is dat

¹⁾ Zie over dit plan uitvoeriger het artikel van Mr. Dr. von Brucken—Fook in dit nummer. (Red.).

Hieruit zou dan geconcludeerd mogen worden, dat het totaalcijfer aan Nederlandsche opgelegde tonnage, voorkomende in de tabel van Mr. Scheffer vervangen zou moeten worden door pl.m. 750.000, terwijl het percentage gehandhaafd blijft op pl.m. 27 pCt.

Men zou kunnen tegenwerpen, dat de in ons land opgelegde tonnage weliswaar verminderde in het laatste kwartaal van 1932, maar dat misschien tegelijkertijd veel Nederlandsche schepen in het buitenland werden opgelegd. Gaat men echter de positie der Nederlandsche schepen na, zooals die in het weekblad „Scheepvaartkroniek” gepubliceerd worden, dan blijkt dit niet het geval te zijn (op 22 Maart jl. waren slechts 3 schepen, samen 10.700 br. R.T. in het buitenland opgelegd).

Gaat men uit de „Jaarboeken” na het verloop der opgelegde Nederlandsche tonnage van kwartaal tot kwartaal, dan blijkt dat in de jaren 1927—1928—1929 vrijwel de geheele Nederlandsche koopvaardijvloot in de vaart was.

Van eind 1929 tot 1 October 1932 stijgt de opgelegde tonnage in een nagenoeg rechte lijn tot het reeds genoemde cijfer van 835.700 br. R.T. of 30,6 pCt., om dan op 1 Januari jl. voor het eerst een daling te vertoonen tot 751.500 br. R.T. of 27½ pCt. Deze daling zal echter wel voornamelijk veroorzaakt zijn door verkoop (voor sloop of naar het buitenland) en niet door het opnieuw in de vaart brengen. Want in 1932 werd aan stoom- en motorschepen van de Nederlandsche koopvaardijvloot afgevoerd 189.000 br. R.T., terwijl er slechts 45.000 br. R.T. bijkwam.

N a s c h r i f t. Vergelijking van statistieken betreffende opgelegde tonnage, levert veelal bijzondere moeilijkheden op, omdat de wijze van samenstellen dezer statistieken pleegt uiteen te loopen. Zoo ook in het onderhavige geval. Het door ons genoemde cijfer van 830.000 B.R.T., welke van de Nederlandsche vloot

zou zijn opgelegd, berust op opgaven van opleggingen zoowel hier te lande als in onze overzeesche gewesten, afkomstig van de reederijen zelf.

De in het zoo juist verschenen Jaarboek voor Scheepvaart en Scheepsbouw vermelde cijfers zijn samengesteld door de Scheepvaartininspectie volgens gegevens van de havenmeesters in Nederlandsche havens. Deze cijfers verschillen van de onze om twee redenen: 1e. omdat schepen, welke uit de vaart zijn genomen zonder dat de havenmeester hiervoor een ligplaats heeft aangewezen, niet in de opgaven van de havenmeesters voorkomen, terwijl dit wel met onze opgaven het geval is; 2e. omdat de opgaven in het Jaarboek zich beperken tot schepen, opgelegd in Nederlandsche havens en niet vermelden de schepen, welke in den Nederlandsch-Indischen Archipel, West-Indië en buitenlandsche havens zijn opgelegd, welke wel in het door ons genoemde cijfer zijn begrepen. Het totaalcijfer van de Nederlandsche opgelegde tonnage kan dus op 830.000 B.R.T. gehandhaafd blijven, omdat dit op rechtstreeksche mededeelingen van de reederijen berust.

Wat het genoemde percentage betreft, hierin is zeer tot onze spijt inderdaad een onverklaarbare vergissing geslopen. Dit moet nl. niet 27 pCt., doch 30 pCt. zijn.

Ten aanzien van de vermindering van de opgelegde tonnage gedurende het laatste kwartaal van 1932, moge er op worden gewezen dat volgens onze hierboven vermelde wijze van berekening, de opgelegde tonnage van schepen, voorzien van Nederlandsche zeebrieven (dus met uitsluiting van die met Nederlandsch-Indische en Curaçaosche zeebrieven) op 1 October 1932 bedroeg 844.869 B.R.T. of 38,2 pCt. van de Nederlandsche koopvaardijvloot, voor zoover voorzien van Nederlandsche zeebrieven en behoorende aan leden der Nederlandsche Reedersvereniging, welke

Indexcijfers van Nederlandsche aandelen.

De Bank voor Handel en Scheepvaart te Rotterdam zendt ons onderstaand overzicht:
Indexcijfers van 12 aandeelengroepen der Amsterdamsche effectenbeurs. 1)

	Banken	Electriciteit	Handels-ondern.	Industrie	Kunstzijde	Mijnbouw	Olie	Rubber	Scheepvaart	Suiker	Tabak	Thee
Gemiddelde 1929	158.3	337.5	168.0	432.7	243.0	268.7	402.0	233.5	125.0	398.4	487.3	443.2
„ 1930	149.4	257.7	125.6	264.9	87.4	177.2	371.1	110.7	82.6	292.9	361.3	357.2
„ 1931	118.1	211.8	93.4	167.7	64.5	144.5	209.8	51.8	49.6	181.9	241.6	251.4
„ 1932	76.4	178.3	67.1	115.6	37.6	106.4	137.5	27.0	24.9	107.2	137.9	175.9
Januari 1931	137.2	220.4	110.9	199.-	57.4	149.1	290.7	75.8	63.5	223.8	274.-	280.5
Februari „	140.7	239.9	117.5	217.5	69.7	167.5	307.3	80.2	65.6	238.4	307.8	292.1
Maart „	143.-	248.6	124.3	223.2	78.9	176.7	288.3	81.4	63.9	243.3	306.2	290.7
April „	139.4	238.4	113.5	207.3	84.4	172.4	253.9	58.5	57.5	219.5	299.8	283.4
Mei „	132.7	222.5	95.1	178.8	76.2	159.6	220.-	50.5	54.3	190.9	275.0	251.-
Juni „	127.5	217.5	89.-	165.1	68.7	150.8	208.6	48.4	53.1	191.3	262.4	249.7
Juli „	126.4	228.8	100.2	168.8	70.6	163.6	218.2	58.5	55.8	208.9	254.2	262.9
Augustus „	113.2	210.9	88.2	151.2	65.-	147.6	194.7	44.4	48.-	178.4	218.4	247.-
September „	95.3	190.1	73.6	126.1	60.9	118.9	147.9	31.7	37.3	134.-	168.7	220.1
October „	89.1	181.3	71.7	125.3	49.2	107.8	140.7	32.6	34.7	122.1	174.7	222.2
November „	93.2	184.2	75.4	135.4	48.9	120.1	133.6	32.9	34.9	125.9	196.3	237.2
December „	79.-	158.4	61.5	114.2	44.2	99.5	113.1	26.3	26.7	106.5	161.3	179.7
Januari 1932	80.5	174.4	63.5	124.-	43.5	107.4	118.9	28.2	27.4	108.-	173.7	181.4
Februari „	82.8	173.-	65.8	123.2	42.4	110.1	139.2	28.2	27.7	108.7	179.6	178.1
Maart „	81.3	184.7	69.-	122.9	41.7	110.9	149.3	24.2	27.-	112.7	176.3	182.2
April „	69.8	166.7	58.8	102.1	34.3	92.4	118.3	13.7	20.1	98.6	111.-	154.-
Mei „	65.-	163.9	52.5	93.5	33.5	86.8	117.8	14.2	19.1	84.5	101.9	157.3
Juni „	59.4	156.1	51.2	88.5	32.3	83.9	118.1	14.1	17.3	87.6	94.7	154.3
Juli „	68.3	167.1	63.7	106.1	34.1	92.2	129.1	22.5	21.-	105.6	120.1	175.6
Augustus „	79.8	183.5	71.5	126.2	33.2	104.9	153.5	35.1	26.4	118.-	138.4	200.5
September „	86.-	194.5	78.1	133.4	43.6	123.7	166.4	42.4	31.1	128.8	151.3	201.6
October „	83.7	189.3	77.5	127.1	39.4	120.4	147.-	34.-	28.5	118.7	135.8	187.6
November „	81.1	193.1	77.2	124.1	38.2	121.4	145.1	34.7	27.-	111.7	136.8	180.3
December „	78.9	193.2	76.4	116.1	35.-	123.1	146.7	32.8	26.1	104.9	135.-	157.3
Januari 1933	84.9	199.3	79.8	124.2	31.4	120.6	155.3	33.8	26.3	108.2	147.2	196.2
Februari „	82.8	194.2	76.4	118.8	28.5	121.6	146.8	30.1	23.7	103.1	141.9	199.6
Maart „	82.-	190.3	74.6	118.2	28.3	124.5	142.6	28.4	22.1	110.3	138.6	187.1

Schommelingen in het aandelen-indexcijfer. 2 Januari 1933 f 2.228.869.000 = 100.

2 Januari	100.-	18 Januari	101.3	1 Februari	100.9	15 Februari	98.9	1 Maart	93.-	22 Maart	95.5
11 „	104.1	25 „	101.6	8 „	100.1	22 „	94.3	8 „	96.8	29 „	92.5
								15 „	96.-		

1) Men zie voor de toelichting op dit overzicht het nummer van E.-S. B. van 15 Januari 1930, blz. 64.

97,6 pCt. van de totale Nederlandsche stoom- en motortonnage omvat. Dit cijfer was op 1 Januari 1933 teruggelopen tot 782.358 B.R.T. of 36,3 pCt. Bij de berekening van dit percentage is rekening gehouden met de vermindering, welke inmiddels de totale vloot had ondergaan door sloopen of verkoop van schepen naar het buitenland. De daling is dus niet zoo groot als door Ir. Bonebakker wordt verondersteld. Ziet men de maandcijfers, dan is de opgelegde tonnage ook niet in een rechte lijn tot October 1932 gestegen, doch hebben zich ook voor dien tijd verschillende kleine schommelingen voorgedaan.

Met het bovenstaande hopen wij het door ons genoemde cijfer voldoende te hebben toegelicht.

H. E. S.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN. GELDKOERSEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen. OPEN MARKT.

	1933				1932	1931	1914
	1 April	27 Mrt./1 April	20/25 Mrt.	13/18 Mrt.			
Amsterdam Partic.disc. Prolong.	1/2-5/8	1/2-5/8	1/2-3/4	5/8-7/8	1/2-5/8	1/2-1/4	3/4-3/8
Londen Daggeld... Partic.disc.	1/2-1 3/8	1/2-1 7/16-5/8	1/4-1 1/2-3/8	1/4-1 9/16-11/16	1 1/2-4 2/16-5/16	1 1/2-4 2/16-5/16	1 3/4-2 4/4-3/4
Berlijn Daggeld... Maandgeld Part. disc. Waren-w. wech. sel.	5-6 3/8	4 1/2-6 4/16-5 3/4	4 1/8-5 1/2 3/8	4 1/4-5 1/2 3/8	6 1/2-7 3/4 5 1/2-6	5-7 1/2 4 3/4	— 2 1/8-1/2
New York Daggeld 1) Partic.disc.	3 2 1/4	3 2 1/4	3-1/2 2 1/4-3 1/8	4-5 3 3/8-3 1/4	2 1/2-3 1/4 2 1/4-1 1/2	1 1/4-2 1/4 1 3/4	1 3/4-2 1/4

1) Koers van 31 Mrt. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

WISSELKOERSEN. KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
28 Maart 1933	2.48 1/4	8.48 1/2	59.15 1/2	9.75 1/2	34.59	99 3/4
29 " 1933	2.48 1/4	8.47 1/2	59.14 1/2	9.75 1/2	34.61	99 3/4
30 " 1933	2.48 1/4	8.51 1/2	59.13	9.75 1/2	34.61 1/2	99 3/4
31 " 1933	2.48 1/4	8.50 1/2	59.13	9.75	34.62 1/2	99 3/4
1 April 1933	2.47 3/8	8.48 1/2	59.01	9.73 3/4	34.58	99 3/4
3 " 1933	2.47 7/8	8.49	58.99	9.74	34.55 1/2	99 3/4
Laagste d.w. 1)	2.47 5/8	8.46	58.92 1/2	9.73	34.50	99 3/4
Hoogste d.w. 1)	2.48 3/8	8.52 1/2	59.20	9.76	34.65	99 3/4
27 Mrt. 1933	2.48 1/4	8.49	59.14	9.75 1/2	34.60	99 3/4
20 Mrt. 1933	2.47 7/8	8.53	59. —	9.74 1/2	34.64	99 3/4
Muntpariteit	2.48 7/8	12.1071	59.263	9.747	34.592	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
28 Maart 1933	47.89	—	7.38	1.48	12.75	21. —
29 " 1933	47.89	—	7.38	1.48	12.74 1/2	21. —
30 " 1933	47.88	—	7.38	1.48	12.74	21. —
31 " 1933	47.90	—	7.37 1/2	1.48	12.74	21. —
1 April 1933	47.86	—	7.37 1/2	1.48	—	—
3 " 1933	47.86	—	7.36	1.48	12.70	21. —
Laagste d.w. 1)	47.80	—	7.34	1.42 1/2	12.65	20.85
Hoogste d.w. 1)	47.85	35.25	7.40	1.52 1/2	12.80	21.10
27 Mrt. 1933	47.87 1/2	—	7.38	1.48	12.75	21. —
20 Mrt. 1933	47.97	—	7.38	1.48	12.75	21. —
Muntpariteit	48.12 1/2	35.007	7.371	1.488	13.094	48.52

*) Notering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gid.)
28 Maart 1933	3,41 1/8	3,93 1/16	23,86	40,29
29 " 1933	3,41 7/8	3,92 1/2	23,83 1/2	40,29
30 " 1933	3,43 1/16	3,93	23,85	40,29 1/2
31 " 1933	3,42	3,92 19/16	23,86	40,35
1 April 1933	3,42 3/8	3,92 1/8	23,84	40,36
3 " 1933	3,42 9/16	3,93 1/8	23,83	40,34 1/2
4 April 1932	3,77 1/8	3,94	23,75	40,43 1/2
Muntpariteit ...	4,86	3,90 1/8	23,81 1/2	40 1/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	18 Mrt. 1933	25 Mrt. 1933	27 Mrt. Laagste	1 Apr. 1933 Hoogste
Alexandrië..	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 3/8	97 1/2
Athene	Dr. p. £	605	602 1/2	585	620
Bangkok....	Sh. p. tical	1/10 1/4	1/10 1/4	1/10 1/8	1/10 1/8
Budapest ...	Pen. p. £	20	19 3/4	18 3/4	20 3/4
Buenos Aires	d. p. \$	40 1/2	41	40 1/2	41 1/2
Calcutta	Sh. p. rup.	1,6	1/6 1/16	1/6 1/32	1/6 1/32
Constantin..	Piast. p. £	715	710	710	710
Hongkong ..	Sh. p. \$	1/4	1/3 1/16	1/3 1/8	1/4 1/8
Kobe	Sh. p. yen	1/3 3/16	1/3 1/16	1/2 7/8	1/3 1/4
Lissabon	Escu. p. £	110	110	109 1/2	110 1/2
Mexico	\$ per £	12.50	12. —	11.75	12.25
Montevideo	d. per £	33	33	32	34
Montreal ...	\$ per £	4.16 1/4	4.12	4.10	4.15
Rio d. Janeiro	d. per Mil.	5 1/8	5 1/8	5 1/8	5 1/8
Shanghai ...	Sh. p. tael	1/8 9/16	1/8 3/4	1/8	1/8 7/8
Singapore ..	id. p. \$	2/3 3/4	2/3 3/4	2/3 3/8	2/3 7/8
Valparaiso 1)	\$ per £	—	—	—	—
Warschau ..	Zl. p. £	30 7/8	30 1/2	30	31

ZILVERPRIJS		GOLDPRIJS *)	
Londen 1) N.York 2)		Londen	
28 Maart 1933 ...	17 1/2	27 3/8	120/9 1/2
29 " 1933 ...	17 1/16	27 3/8	120/11 1/2
30 " 1933 ...	17 9/16	27 3/8	120/5 1/2
31 " 1933 ...	17 3/8	27 1/2	120/4
1 April 1933 ...	17 7/16	27 1/2	120/7 1/2
3 " 1933 ...	17 1/2	27	120/4 1/2
4 April 1932 ...	17 1/8	29 1/8	109/11
27 Juli 1914 ...	24 1/16	59	84/10 3/4

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS

Vorderingen.	23 Maart 1933	31 Maart 1933
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandsche Bank	f 13.078.144,32	—
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	" 108.744,40	f 789.005,70
Voorschotten op ult. Februari 1933 aan de gem. verst. op v. haar d. de Rijksadm. te heffen gem. ink. bel. en op. op de Rijksink. bel.	" 1.767.695,56	" 1.767.695,56
Voorschotten aan Ned.-Indië	" 261.369.256,99	" 147.334.665,27
Id. aan Suriname	" 13.921.745,68	" 13.959.592,68
Id. aan Curaçao	" 6.957.066,86	" 6.971.271,80
Kasvord. weg. credietverst. a/h. buitenl. Saldo der postrek. v. Rijkscomptabellen Vord. op het Alg. Burg. Pensioenfonds 1) Id. op andere Staatsbedrijven 1)	" 102.677.502,41 " 25.573.507,91 " 16.450.651,55	" 102.283.705,83 " 25.050.698,50 " 16.500.651,55
Verstr. t. laste der Rijksbegr. kasgeld-leeningen aan gemeenten (saldo) ...	" 40.775.414,84	" 40.791.414,84
Verplichtingen.		
Voorschot door de Ned. Bank ing. art. 16 van haar octrooi verstrekt	—	f 7.759.361,16
Schuld afd Bank v. Ned. Gemeenten ..		
Schatkistbiljetten in omloop	f 306.558.000,—	" 306.558.000,—
Schatkistpromessen in omloop	" 55.920.000,—	" 55.920.000,—
Zilverbons in omloop	" 1.581.078,50	" 1.578.905,—
Schuld op ult. Februari 1933 aan de gemeenten, wegens aan haar uit te keeren hoofdsom der pers. belasting, aand. in de hoofds. der grondbel. en der gem. fondsbel., alsmede op. op die belastingen en op de vermogensbelasting	" 722.881,58	" 722.881,58
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenf. 1) Id. aan het Staatsbedrijf d. P., T. en T. 1) Id. aan andere Staatsbedrijven 1)	" 10.644.478,33 " 101.353.063,61 " 155.602,68	" 10.665.818,06 " 100.889.910,97 " 167.207,68
Id. aan diverse instellingen 1)	" 70.677.722,97	" 69.680.456,43

1) In rekge.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	25 Maart 1933	1 April 1933
Vorderingen:		
Betaalmiddelen in 's Lands kas	—	—
waaronder Muntbiljetten	—	—
Saldo Javasche Bank	f 1.154.000,—	f 1.146.000,—
Verplichtingen:		
Voorschot 's Rijks kase a. Rijksinstell. Schatkistpromessen	" 261.620.000,— " 1.250.000,—	" 151.272.000,— " 1.250.000,—
Schatkistbiljetten	" 13.410.000,—	" 19.555.000,—
Muntbiljetten in omloop	" 1.754.000,—	" 1.754.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds. Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank. Voorschot van de Javasche Bank.	" 784.000,— " 1.007.000,— —	" 784.000,— " 944.000,— —

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 3 April 1933.

Activa.			
Binnel. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f 31.757.382,— Bijbnk. " 626.616,74 Ag.sch. " 5.581.998,45	f	37.965.997,19
Papier o. h. Buitenl. in disconto	Idem eigen portef. f 72.810.482,—	"	—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	—	"	72.810.482,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f 27.541.461,92 Bijbnk. " 4.288.596,43 Ag.sch. " 44.850.028,05	f	76.680.086,40
Op Effecten	f 75.590.340,09		
Op Goederen en Spec.	f 1.089.746,31	"	76.680.086,40
Voorschotten a. h. Rijk	—	"	—
Munt en Muntmateriaal	Munt, Goud f 98.199.825,— Muntmat., Goud " 850.536.025,12	f	948.735.850,12
Munt, Zilver, enz.	" 22.836.049,79		
Muntmat., Zilver.	—	"	971.571.899,91 ¹⁾
Belegging 1/5 kapitaal, reserves en pensioenfonds	—	"	20.185.030,16
Gebouwen en Meub. der Bank	—	"	5.000.000,—
Diverse rekeningen	—	"	13.640.252,12
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221)	—	"	19.331.195,17
	f 1.217.184.942,95		
Passiva.			
Kapitaal	f 20.000.000,—		
Reservefonds	f 3.000.000,—		
Bijzondere reserve	f 5.000.000,—		
Pensioenfonds	f 8.197.498,89		
Bankbiljetten in omloop	f 991.446.020,—		
Bankassignatiën in omloop	f 120.753,15		
Rek.-Cour. f Het Rijk	f 1.882.255,26		
saldo's: f Anderen	f 182.131.314,26	"	184.013.569,52
Diverse rekeningen	f 5.407.101,39		
	f 1.217.184.942,95		
Beschikbaar metaalsaldo	f 501.329.020,46 ¹⁾		
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is.	f 1.253.322.551,—		
1) Waarvan in het buitenland	f 3.020.302,58.		

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikk. Metaal-saldo ²⁾	Dek-kings perc.
	Munt	Muntmat.				
3 April '33	98.200	850.536	991.446	184.134	502.329	83
27 Maart '33	98.200	850.536	950.708	224.575	502.262	83
20 " '33	98.200	850.536	951.823	220.756	504.296	83
13 " '33	98.200	850.555	966.547	202.502	505.555	83
6 " '33	98.200	911.068	973.543	259.358	540.893	84
27 Febr. '33	98.200	921.648	958.631	282.668	548.918	84
4 April '32	97.691	788.071	996.022	163.686	446.440	78
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's		Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ³⁾
	Goud	Zilver				
3 April 1933	37.966	—	—	76.680	72.810	13.640
27 Maart 1933	37.487	—	—	70.711	72.810	13.528
20 " 1933	38.050	—	—	72.368	73.427	12.284
13 " 1933	35.991	—	—	70.353	73.427	12.933
6 " 1933	32.911	—	—	73.924	73.427	13.042
27 Febr. 1933	33.496	—	—	71.997	73.427	12.791
4 April 1932	58.828	—	—	96.678	84.410	35.893
25 Juli 1914	67.947	—	—	61.686	20.188	509

1) Sedert den bankstaaf van 4 Jan. 1929 op de basis van 2/5 metaaldekking. 2) Onder de activa.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Discont.	Div. rekeningen ¹⁾
4 Maart 1933..	876	1.184	458	776	2.293
25 Febr. 1933..	887	1.146	438	784	2.259
18 " 1933..	887	1.011	434	781	2.257
11 " 1933..	886	1.085	446	776	2.284
5 Maart 1932..	885	1.367	558	950	744
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

1) Sluftp. der activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikk. metaal-schulden
1 Apr. 1933	159.080	—	207.970	35.250	61.792
25 Mrt. 1933	158.510	—	206.400	35.590	61.714
18 " 1933	158.050	—	207.000	34.550	61.430
4 Mrt. 1933	112.039	46.090	207.571	33.832	61.567
25 Feb. 1933	111.362	46.541	206.615	34.684	61.383
18 " 1933	111.359	45.519	203.026	36.966	60.881
11 " 1933	111.358	44.420	206.271	32.023	60.460
2 Apr. 1932	105.618	46.003	225.625	32.079	48.539
4 Apr. 1931	118.689	47.604	242.079	40.605	53.220
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels. buiten N.-Ind. betaalb.	Dis-conto's	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
1 Apr. 1933	19.650	53.110	—	26.180	65
25 Mrt. 1933	19.300	54.110	—	24.750	66
18 " 1933	18.950	54.530	—	24.680	65
4 Mrt. 1933	18.356	9.257	32.856	27.204	66
25 Feb. 1933	18.395	9.251	33.154	27.300	65
18 " 1933	18.023	9.242	34.324	26.224	65
11 " 1933	17.680	9.262	34.175	26.073	65
2 Apr. 1932	26.269	8.595	38.765	23.453	59
4 Apr. 1931	29.376	8.987	35.088	31.094	58
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

1) Sluftp. activa.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
29 Maart 1933	172.688	367.112	79.727	11.770	17.211
22 " 1933	170.375	364.331	80.301	11.787	17.879
15 " 1933	167.135	363.812	77.586	11.779	17.532
8 " 1933	160.701	363.327	71.627	11.761	17.483
1 " 1933	150.967	359.284	65.944	11.965	18.543
22 Febr. 1933	142.983	356.249	60.997	11.948	17.626
30 Maart 1932	121.432	360.529	35.278	11.725	51.087
22 Juli 1914	40.164	—	29.317	—	33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
			Bankers	Other Accounts		
29 Mrt. '33	57.738	21.244	92.838	34.966	80.577	54
22 " '33	55.718	29.026	84.945	34.218	81.044	54 ¹⁹⁾ / ₃₂
15 " '33	71.920	21.268	106.146	33.886	78.319	48 ^{1/2)} / ₃₂
8 " '33	78.705	14.984	112.577	34.525	72.374	44 ¹⁹⁾ / ₃₂
1 " '33	86.500	26.441	104.474	34.542	66.733	40 ⁹⁾ / ₃₂
22 Febr. '33	86.380	28.184	98.300	35.009	61.734	38 ¹¹⁾ / ₁₆
30 Mrt. '32	35.696	27.231	54.566	34.381	35.903	30 ²⁹⁾ / ₃₂
22 Juli '14	11.005	14.736	—	42.185	29.297	52

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot v. d. Staat
24 Mrt. '33	80.623	1.536	2.406	6.207	1.980	2.635	3.200
17 " '33	80.788	1.533	2.451	5.683	1.922	2.717	3.200
10 " '33	80.823	1.523	2.508	5.528	1.868	2.766	3.200
3 " '33	81.111	1.509	2.454	4.971	1.927	2.662	3.200
25 Mrt. '32	76.832	1.032	3.849	13.604	8.784	2.716	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	—	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort. k.	Parti-culieren
24 Mrt. '33	6.629	2.188	84.233	125	2.035	18.998
17 " '33	6.629	2.250	84.817	95	2.030	18.183
10 " '33	6.638	2.361	85.498	51	2.030	17.692
3 " '33	6.638	2.341	85.477	142	2.038	17.232
25 Mrt. '32	6.881	2.047	81.782	168	3.358	24.962
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

1) Sluftp. activa.

DUITSCHER RIJKBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buitencirc. banken ¹⁾	Deviezen als gouddekking geldende	Anderse wissels en cheques	Beleeningen
31 Mrt. 1933	738,6	64,0	97,0	2.762,5	210,3
23 " 1933	727,4	66,4	121,9	2.452,3	83,6
15 " 1933	739,0	49,3	113,3	2.497,6	82,3
7 " 1933	749,7	57,7	100,6	2.565,9	85,8
28 Febr. 1933	768,9	46,3	152,0	2.438,8	279,2
31 Mrt. 1932	878,7	80,5	141,8	3.258,5	289,9
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effecten	Diverse Activa ²⁾	Circulatie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
31 Mrt. 1933	401,3	689,7	3.519,7	442,9	601,4
23 " 1933	401,1	619,2	3.196,8	362,4	600,7
15 " 1933	401,1	681,6	3.266,4	355,0	604,0
7 " 1933	401,1	641,0	3.293,3	336,2	610,6
28 Febr. 1933	401,0	828,4	3.355,9	402,4	775,5
31 Mrt. 1932	361,8	902,6	4.231,1	577,7	658,3
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,-	40,0

¹⁾ Onbelast. ²⁾ W.o. Rentenbankscheine 31, 23, 15, 7 Mrt., 28 Febr. '33 en 31 Mrt. '32 resp. 14; 33; 27; 25; 14; 16 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in miljoenen Belgas.

Data 1933	Goud		Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorschot aan den Staat	Overheidsfondsen	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Munt en diversen						Schatkist	Partic.
30 Mrt.	2669	63	804	47	363	40	3.559	139	280
23 "	2668	63	803	43	363	40	3.527	131	312
16 "	2667	62	802	46	363	40	3.541	128	301
9 "	2653	61	797	46	363	40	3.566	109	214
2 "	2639	61	778	46	363	40	3.548	41	258
31 Mrt. ¹⁾	2514	50	965	74	288	40	3.664	126	119

¹⁾ 1932.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In herdisc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
15 Mrt.'33	3.010,8	2.350,3	137,4	1.232,3	403,3
8 " '33	2.683,5	2.070,0	125,4	1.413,9	417,3
1 " '33	2.892,1	2.268,5	174,5	712,4	383,7
21 Feb.'33	3.118,4	2.416,7	186,3	327,1	179,6
15 " '33	3.200,2	2.492,0	187,2	286,4	30,8
8 " '33	3.247,1	2.505,7	195,2	252,6	31,3
16 Mrt.'32	2.996,7	2.237,5	209,3	660,8	105,7

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circulatie	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dekkingsperc. ¹⁾	Algem. Dekkingsperc. ²⁾
15 Mrt.'33	1.899,0	4.292,7	2.123,7	150,2	46,9	49,1
8 " '33	1.880,8	4.215,0	1.951,2	150,1	43,5	45,6
1 " '33	1.836,0	3.579,5	2.157,2	150,3	50,4	53,5
21 Feb.'33	1.834,2	3.000,2	2.399,4	150,5	57,7	61,2
15 " '33	1.809,3	2.891,1	2.375,8	150,9	60,7	64,3
8 " '33	1.783,9	2.773,2	2.499,7	151,0	61,5	65,3
16 Mrt.'32	842,2	2.601,3	1.977,8	156,3	65,4	70,0

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opelschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Disconto's en beleen.	Beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
1 Mrt.'33	488	9.627	8.196	1.599	15.971	5.288
22 Feb.'33	130	9.865	8.392	1.814	16.933	5.499
15 " '33	100	10.083	8.488	1.794	17.349	5.608
8 " '33	70	10.028	8.545	1.977	17.570	5.626
1 " '33	81	10.166	8.559	1.994	17.847	5.648
2 Mrt.'32	474	12.588	6.935	1.431	16.928	5.700

I. FEDERAL RESERVE BANK TE NEW-YORK.

(In miljoenen Dollars.)

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel. Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag ¹⁾	Dekking F. R. Notes		In herdisc. van de member banks	In de open markt gekocht
15 Mrt. 1933..	761,5	507,8	47,8	614,2	86,0
8 " 1933..	697,6	448,7	38,0	772,8	79,6
1 " 1933..	710,9	460,5	62,1	280,6	89,3
21 Feb. 1933..	744,4	462,6	63,7	63,7	66,4
15 " 1933..	791,3	513,3	62,2	58,2	9,8
8 " 1933..	917,5	591,6	64,8	54,0	9,8
1 " 1933..	965,3	583,1	64,6	57,6	9,8
25 Jan. 1933..	986,1	578,6	64,6	58,7	9,6
18 " 1933..	1.025,7	598,9	61,5	56,3	9,8
11 " 1933..	1.056,7	607,3	59,4	58,6	10,0
4 " 1933..	979,5	594,2	53,3	58,7	9,8
28 Dec. 1932..	1.004,2	608,8	51,6	60,2	9,7
21 " 1932..	968,5	581,9	51,3	63,6	9,8
14 " 1932..	1.012,0	611,1	59,7	62,9	10,0
16 Mrt. 1932..	908,2	503,7	53,8	129,7	32,5
18 Mrt. 1931..	1.104,3	380,3	51,6	37,9	24,5

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circulatie	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Algemeen Dekkingsperc. ¹⁾
15 Mrt. 1933..	555,2	994,8	860,1	58,4	43,6
8 " 1933..	515,4	969,6	806,9	58,4	41,4
1 " 1933..	620,4	798,3	889,9	58,4	45,8
21 Feb. 1933..	725,4	610,5	981,7	58,5	50,8
15 " 1933..	718,1	593,0	969,0	58,6	54,6
8 " 1933..	704,0	561,8	1.110,5	58,6	58,7
1 " 1933..	698,4	557,3	1.155,5	58,6	60,1
25 Jan. 1933..	698,4	545,1	1.212,7	58,6	59,8
18 " 1933..	706,5	556,1	1.282,1	58,6	59,1
11 " 1933..	719,1	562,1	1.321,4	58,6	59,3
4 " 1933..	733,4	584,0	1.249,0	58,6	56,3
28 Dec. 1932..	733,3	578,7	1.272,6	58,6	57,0
21 " 1932..	733,3	592,2	1.244,7	58,6	55,5
14 " 1932..	733,3	577,7	1.224,5	58,6	59,5
16 Mrt. 1932..	367,4	566,4	851,4	59,5	67,9
18 Mrt. 1931..	201,7	249,3	1.068,2	65,7	87,7

¹⁾ Verh. tot. voorr. muntmat. en wettig bet. m. tegenover F. R. notes en dep.

II. ZWEEDSCHE RIJKBANK. (In miljoenen Kronen.)

Data	Goud ¹⁾	Buiten. tegoed en wissels	Zweedsche en vreemde Staatsf.	Disconto's en Beleen. ²⁾	Circulatie	Rek. Crt.
18 Mrt.'33	231,9	262,8	226,4 ³⁾	96,6	513,9	232,3
11 " '33	231,9	254,9	226,4 ³⁾	91,3	510,4	227,7
4 " '33	224,6	251,7	226,4 ³⁾	100,5	538,4	197,6
25 Feb.'33	205,9	255,8	226,4 ³⁾	94,0	501,1	208,2
18 " '33	205,9	243,0	226,4 ³⁾	102,7	493,6	213,7
11 " '33	205,9	253,9	226,4 ³⁾	118,7	501,0	235,0
4 " '33	205,9	259,8	226,4 ³⁾	130,5	530,0	225,9
28 Jan.'33	206,0	255,9	228,4 ³⁾	148,8	498,1	254,5
21 " '33	206,0	242,2	230,4 ³⁾	140,8	489,9	263,8
14 " '33	206,0	236,1	230,4 ³⁾	165,0	510,9	265,0
7 " '33	206,0	218,1	230,4 ³⁾	190,7	532,2	245,1
31 Dec.'32	206,0	213,6	238,4 ³⁾	203,0	598,2	201,6
24 " '32	206,0	208,5	238,4 ³⁾	200,1	554,9	232,8
17 " '32	206,0	200,4	238,4 ³⁾	206,2	549,8	240,6
19 Mrt.'32	205,9	113,0	3,7 ³⁾	443,8	523,7	209,0
21 Mrt.'31	240,1	260,2	73,0	156,8	501,1	186,2

¹⁾ Sedert 4 Mrt. 1933 incl. het goud in het buitenland. ²⁾ Vanaf 29 Oct. '27 excl. de voorschotten en kasredieten, die niet voor dekking beschikbaar zijn. ³⁾ Alleen Zweedsche.

III. BANK VAN NOORWEGEN. (In miljoenen Kronen.)

Data	Goud	Tegoed in het buitenl.	Effecten	Disconto's en Beleen.	Circulatie	Rek. Crt.
22 Mrt. 1933..	150,8	30,9	35,1	211,1	288,3	86,8
15 " 1933..	145,4	38,6	31,1	215,4	288,0	89,1
7 " 1933..	145,4	35,3	31,4	222,2	288,0	88,0
28 Febr. 1933..	144,2	35,0	31,4	220,9	293,4	81,2
22 " 1933..	144,2	33,5	31,4	225,3	285,9	89,1
15 " 1933..	144,3	30,9	31,1	238,7	285,0	95,5
7 " 1933..	144,3	30,8	31,1	245,1	287,6	101,8
31 Jan. 1933..	144,3	32,1	31,1	246,1	294,9	96,8
23 " 1933..	144,3	34,1	27,3	248,0	292,9	97,7
16 " 1933..	144,3	30,8	27,3	244,5	297,3	85,4
7 " 1933..	144,3	30,0	27,3	246,5	303,0	76,4
31 Dec. 1932..	144,3	30,2	27,2	256,1	314,5	74,4
22 Mrt. 1932..	155,3	15,8	29,3	259,5	310,4	85,8
23 Mrt. 1931..	146,4	30,5	54,3	172,0	280,9	69,1

IV. NATIONALE BANK VAN DENEMARLEN.

(In millioenen Kronen.)

Data	Goud	Pasmunt	Buitenl. saldi. munt en wissels	Binnenl. wissels bel. en cred.	Circulatie	Rek. Cr. 1)
28 Feb. 1933..	133,2	6,9	4,5 ²⁾	101,4	315,6	79,0
31 Jan. 1933..	133,2	7,0	5,1 ²⁾	104,8	310,4	73,3
31 Dec. 1932..	133,2	6,0	5,0 ²⁾	103,6	331,6	77,9
29 Febr. 1932..	144,6	7,6	26,8	174,4	320,8	28,8
28 Febr. 1931..	171,9	6,6	88,6	93,7	340,1	35,6

1) Actief. 2) Passief.

V. BANK VAN SPANJE. (In millioenen Peseta's.)

Data	Goud	Zilver	Staatsfondsen 1)	Disconto's en Beleen.	Circulatie	Rekg. Cr.	
						Partic.	Staat
25 Mrt. 1933	2.259	623	578	2.503	4.751	987	122 ²
18 " 1933	2.259	616	578	2.530	4.792	965	143 ²
11 " 1933	2.259	612	578	2.538	4.855	987	197 ²
4 " 1933	2.259	611	578	2.602	4.872	941	138 ²
25 Feb. 1933	2.259	614	578	2.589	4.801	972	100 ²
18 " 1933	2.259	610	578	2.588	4.829	963	139 ²
10 " 1933	2.259	606	582	2.589	4.871	936	126 ²
4 " 1933	2.259	608	582	2.665	4.867	912	73 ²
28 Jan. 1933	2.259	610	582	2.755	4.789	958	68 ²
21 " 1933	2.259	605	582	2.644	4.807	969	82 ²
14 " 1933	2.259	601	582	2.730	4.847	983	82 ²
7 " 1933	2.259	599	582	2.776	4.859	980	72 ²
31 Dec. 1932	2.259	601	582	2.809	4.834	977	7 ²
24 " 1932	2.258	603	582	2.757	4.788	897	23
17 " 1932	2.258	601	582	2.738	4.767	980	14
26 Mrt. 1932	2.250	546	582	2.910	4.882	1.017	139 ²
28 Mrt. 1931	2.420	717	583	1.953	4.604	801	116

1) Ten bedrage van 344 millioen, plus voorschot in rek.-crt. aan de schatk.
2) Actief.

VI. ZWITSERSCHE NATIONALE BANK.

(In millioenen Francs.)

Data	Goud	Gouddeviezen	Disconto's en Beleen. 1)	Effecten	Circulatie	Rek. Cr. 2)
23 Mrt. 1933..	2.535,7	6,9	57,7	58,7	1.481,1	1.122,4
15 " 1933..	2.535,7	12,1	56,6	58,3	1.484,9	1.118,0
7 " 1933..	2.566,1	12,1	55,7	54,5	1.503,3	1.138,3
28 Febr. 1933..	2.528,6	38,2	54,5	53,7	1.497,2	1.147,6
23 " 1933..	2.520,9	39,9	53,7	53,7	1.440,6	1.195,3
15 " 1933..	2.517,7	40,8	53,8	53,3	1.442,9	1.192,6
7 " 1933..	2.517,7	43,2	56,5	52,7	1.467,1	1.170,4
31 Jan. 1933..	2.471,2	87,8	56,4	52,2	1.500,8	1.140,8
23 " 1933..	2.471,2	85,9	59,9	52,2	1.458,7	1.177,1
14 " 1933..	2.471,2	83,4	61,6	51,5	1.487,9	1.143,0
7 " 1933..	2.471,2	85,8	67,5	50,8	1.536,9	1.100,0
31 Dec. 1932..	2.471,2	86,8	73,4	50,8	1.610,6	1.037,4
23 Mrt. 1932..	2.438,6	104,1	73,1	41,7	1.467,4	1.167,5
23 Mrt. 1931..	642,9	316,8	64,0	85,8	898,4	208,5

1) Sedert 31 Maart '28 zonder rek.-crt. saldi in het buitenland. Deze zijn met ingang van dien datum met den post buitenlandsche wissels tot den post gouddeviezen samengesmolten.

2) Sedert 31 Mrt. '28 uitsluitend de dagelijks vervallende verplichtingen

VII. OOSTENRIJKSCHE NATIONALE BANK.

(Voornaamste posten in millioenen Schillingen.) 1)

Data	Goud 1)	Vreemd geld deviezen tegd. (i/h. buit.l. 2)	Andere edelvaluta	Disconto's en Beleen.	Voor-schot afd. Staat	Circulatie	Rek Cr.
23 Mrt. '33	149,5	39,0	0,1	323,1	660,0	840,9	223,7
15 " '33	149,5	39,0	0,1	318,3	661,0	838,7	206,9
7 " '33	149,5	39,0	0,1	321,6	661,0	818,1	227,9
28 Febr. '33	149,5	39,0	0,1	320,3	661,0	859,2	183,9
23 " '33	149,5	39,0	0,1	304,3	661,0	763,2	261,8
15 " '33	149,5	39,0	0,1	316,9	662,0	792,3	244,2
7 " '33	149,5	39,0	0,1	325,9	662,0	802,4	241,0
31 Jan. '33	149,5	39,0	0,1	338,2	662,0	872,2	181,1
23 " '33	149,5	39,0	0,1	321,6	662,0	781,8	250,6
15 " '33	149,5	39,0	0,1	351,5	663,0	821,6	237,1
7 " '33	149,5	39,0	0,1	374,0	663,0	836,6	244,7
31 Dec. '32	149,5	39,0	0,1	404,9	663,0	913,8	218,7
23 " '32	149,5	39,0	0,1	381,0	663,0	848,3	250,9
23 Mrt. '32	179,4	63,1	0,1	858,6	95,6	910,9	194,5
23 " '31	214,4	135,2	492,7	60,0	96,1	836,5	165,4

1) 1 Schilling = 0,694 goudkronen = 10.000 papierkronen.

2) Als dekking der circulatie en saldi in rek.-crt. geldende, volgens art. 85 der Statuten.

VIII. NATIONALE BANK VAN HONGARIJE.

(In millioenen Pengö's. 1 Pengö = 12.500 Kr.)

Data	Goud	Vreemd geld, deviezen tegoed in het buitenl. 1)	Binnenl. wissels, ceelen en effecten	Voor-schot aan den Staat	Circulatie	Rekg.-Courant	
						Staat	Partic.
23 Mrt. '33	97	16	434	51	311	59	29
15 " '33	97	16	443	51	324	52	32
7 " '33	97	15	449	51	337	47	29
28 Febr. '33	97	16	454	51	343	42	28
23 " '33	97	18	429	51	301	63	31
15 " '33	97	16	441	51	318	52	31
7 " '33	97	16	449	51	338	37	33
31 Jan. '33	97	14	457	52	350	34	29
23 " '33	97	14	432	52	303	64	29
15 " '33	97	14	442	52	317	54	37
7 " '33	97	14	450	52	330	51	34
31 Dec. '32	97	14	463	52	353	42	37
23 " '32	97	13	440	52	311	69	31
23 Mrt. '32	100	15	366	54	341	27	67
23 Mrt. '31	148	13	198	60	329	25	19

1) Als dekking van biljetten en saldi in rek.-courant geldende, volgens art. 85 der statuten.

IX. TSJECHOSLOWAAKSCHE NATIONALE BANK.

(In millioenen Tsjechoslow. Kronen.)

Data	Vordering op den Staat	Goud en Zilver	Vreemd geld en tegoed in het buit.l.	Disconto's en beleeningen	Circulatie	Rek. Cr.
7 Mrt. 1933	2.650	1.709	1.005	1.170	5.519	886
28 Febr. 1933	2.651	1.709	1.011	1.011	5.602	625
23 " 1933	2.667	1.709	1.017	985	5.012	1.208
15 " 1933	2.668	1.709	1.011	1.006	6.174	1.044
7 " 1933	2.673	1.709	1.009	1.376	5.467	1.099
31 Jan. 1933	2.676	1.709	1.005	1.333	5.616	904
23 " 1933	2.681	1.709	1.012	1.348	5.163	1.401
15 " 1933	2.684	1.709	1.016	1.463	5.503	1.150
7 " 1933	2.687	1.709	1.024	1.634	5.862	968
31 Dec. 1932	2.687	1.708	1.029	1.675	6.267	602
23 " 1932	2.687	1.708	1.027	1.293	5.643	869
15 " 1932	2.687	1.708	1.046	1.221	5.681	779
7 Mrt. 1932	3.074	1.644	861	1.288	6.462	427
7 Mrt. 1931	3.373	1.543	2.157	1.111	6.220	1.154

X. SUIDAFRIKAANSE RESERWEBANK.

(Voornaamste posten in duizenden Ponden.)

Data	Goud en Goudcert.	Disconto's	Waar-van Reg.-papier	Circulatie	Rek.-Crt.	Algemeen Dekkings perc. 2)
10 Mrt. 1933..	10.532	13.739	44	8.622	19.709	38,7
3 " 1933..	10.532	12.478	47	9.447	17.894	40,4
24 Febr. 1933..	10.262	11.655	62	8.604	17.569	40,6
17 " 1933..	9.754	10.920	113	7.943	17.265	40,6
10 " 1933..	8.503	9.619	108	8.339	13.607	40,5
3 " 1933..	7.725	8.490	95	9.077	10.987	41,1
27 Jan. 1933..	7.822	5.409	57	8.392	8.879	50,7
20 " 1933..	7.880	3.245	62	7.128	6.286	59,3
13 " 1933..	8.678	1.390	212	7.122	6.168	69,0
6 " 1933..	7.323	1.332	222	7.844	5.536	57,5
30 Dec. 1932..	7.173	1.404	202	8.335	5.149	56,5
23 " 1932..	6.948	1.600	392	7.313	5.754	57,0
15 " 1932..	7.622	1.213	12	6.750	5.838	61,6
9 " 1932..	7.083	1.180	3	7.027	5.558	58,6
11 Mrt. 1932..	6.964	4.117	1.485	7.054	5.956	55,9
13 " 1931..	6.774	7.198	252	7.017	7.369	47,9

*) Verhouding goud, goudcert. en pasmunt tegenover opeisbare schulden: bankbiljetten en deposito's.

XI. BANK VAN LITHAUEN. (In millioenen Lita's.)

Data	Goud	Zilver 1)	Buitenl. Deviezen	Disconto's en Beleen.	Kapitaal	Bankbiljetten in omloop	Deposito's
28 Mrt. 1933	50,1	4,7	14,9	85,4	12,0	92,6	56,3
28 Febr. 1933	50,0	4,7	14,4	84,9	12,0	94,6	53,0
15 " 1933	49,8	4,7	15,6	84,8	12,0	92,6	56,4
31 Jan. 1933	48,2	4,7	16,7	87,8	12,0	95,0	55,5
15 " 1933	47,6	4,6	15,3	89,7	12,0	93,0	56,6
31 Dec. 1932	49,1	4,4	16,0	92,0	12,0	96,2	57,2
15 Mrt. 1932	50,2	4,4	25,9	94,3	12,0	99,7	74,1
15 Mrt. 1931	39,4	3,0	67,3	103,3	12,0	104,0	99,6

1) Vanaf 15-2-'32 zilveren en andere munten.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

4 April 1933.

De tarwemarkt in de Ver. Staten werd in hoofdzaak beïnvloed door de aanhangige landbouwwetten, welke de mogelijkheid moeten scheppen, om de met tarwe te bebouwen oppervlakte te verminderen, verder door de activiteit van den Farmboard, die zijn overschot aan tarwe moet verkoopen, en door de oogstvooruitzichten in het wintertarwebied. De boeren in de Ver. Staten houden veelal hun voorraden achter in de hoop later betere prijzen te zullen kunnen maken. De Farmboard was verkoper van tarwe per Mei-levering in de termijnmarkt en reeds ongeveer 18 miljoen bushels van zijn bezit van 30 miljoen bushels zijn gelijkverdeeld. De berichten over de wintertarwe zijn niet gunstig. Wel is regen gevallen, doch niet in voldoende mate en de klachten blijven aanhouden. Met den uitzaai van zomertarwe is in de zuidelijke staten een begin gemaakt en wanneer de landbouwwetten het gewenschte resultaat van beperking van den uitzaai zullen hebben, dienen zij spoedig van kracht te worden. De koersen aan de termijnmarkt te Chicago zijn in den loop der laatste week met enkele onderbrekingen geregeld gestegen en sloten $3\frac{1}{2}$ à $3\frac{3}{4}$ dollarcenten per 60 lbs. hooger dan een week geleden. In Winnipeg volgden de koersen meestal die te Chicago, echter waren de verhoogingen er kleiner. De markt in Winnipeg is, in tegenstelling met die te Chicago, in hooge mate afhankelijk van de vraag naar tarwe voor export, daar Canada geregeld in Europa verkoopt en voor de plaatsing van het uitvoeroverschot op de vraag in Europa aangewezen is. Het slot te Winnipeg was $1\frac{1}{4}$ dollarcenten hooger dan een week geleden. Ook Argentinië is op uitvoer van tarwe aangewezen en verscheept groote hoeveelheden naar Europa. Deze zijn niet gemakkelijk te verkoopen en de voor aankomende partijen maakbare prijzen zijn dikwijls zeer teleurstellend voor de houders. De schommelingen aan de Argentijnsche termijnmarkten waren in de afgelopen week slechts klein; Buenos Aires sloot 3 centavos per 100 KG. en Rosario 5 centavos hooger. In Australische tarwe zijn flinke zaken naar het Verre Oosten tot stand gekomen. Deze vraag is den Australiërs zeer welkom, doch toch niet in staat de prijzen op peil te houden. Voor stoomende partijen zijn de prijzen weder gedaald, zelfs zijn zij voor spoedige posities lager dan voor latere. De vraag naar tarwe in Europa laat zeer te wenschen. De verschepingen naar Europa, bedroegen sedert 1 Augustus van het vorige jaar 38.575.000 quarters, tegen in dezelfde periode een jaar eerder 48.840.000 quarters. De invoeren in Engeland in dit seizoen waren 3 miljoen quarters kleiner dan in het vorige. Het is zeer twijfelachtig of in de volgende maanden deze achterstand zal kunnen worden ingehaald. Volgens eene berekening van het Landbouwinstituut te Rome zal het overschot in uitvoerlanden op 1 Augustus a.s. grooter zijn dan in het vorige jaar. Bedroeg die voorraad op 1 Augustus 1932 565 miljoen bushels, op 1 Augustus van dit jaar zal hij tot 650 miljoen bushels gestegen zijn en grooter zijn dan de behoefte in invoerlanden in het nu loopende seizoen. De laatste maatregelen in Frankrijk en Italië doen geen vermeerdering der vraag in die landen verwachten. In Frankrijk is het percentage te vermalen binnenlandsche tarwe tot 100 verhoogd, in Italië tot 90 à 95. De vooruitzichten van wintertarwe in Europa blijven onveranderd gunstig, behalve in Rusland. De berichten uit dat land zijn echter niet betrouwbaar. Wat zomertarwe betreft, schijnt er tekort aan zaaigran te zijn.

De stemming voor rogge bleef in de afgelopen week vrijwel onveranderd met weinig verandering in de prijzen. De vraag is niet groot en bepaalt zich in hoofdzaak

tot Platarogge, die in alle gewenschte posities voldoende wordt aangeboden.

Het aanbod van stoomende maïs was ook in de afgelopen week beperkt en de aankomsten waren klein. Daardoor konden de disponibile voorraden verminderen en de prijzen op hetzelfde peil blijven niettegenstaande latere posities bij dringend aanbod geregeld in waarde dalen. Zoowel met Donaumaïs als met Platamaïs was dat het geval. De eerste soort werd geregeld tot langzaam afbrokkelende prijzen ter verlading in de eerstvolgende maanden verkocht. In Platamaïs op aflading werden in het begin der week verschillende zaken gedaan, doch toen aan de vraag was voldaan, daalden de prijzen verder. In de tweede helft der week zijn zij onveranderd gebleven, zonder dat zaken van betekenis tot stand kwamen. De verschepingen uit Argentinië waren deze week wel grooter dan in de vorige, doch nog van beperkten omvang. Voor de eerste partijen wordt een flinke premie boven latere posities betaald. Met het binnenhalen van den oogst is men in Argentinië druk bezig, nu onder gunstige weersomstandigheden, nadat het oogsten door regen werd vertraagd. Deze regen was van gunstigen invloed in de late districten en de vooruitzichten zijn gunstiger wat de totale opréngst betreft. De termijnmarkt te Buenos Aires sloot onveranderd, evenals die te Rosario. Tegen het einde der week werd de stemming voor aangekomen Donaumaïs en Platamaïs weder ongunstiger, toen enkele boeten binnenkwamen, en de prijs daalde daarvoor matig. Algemeen wordt nog geklaagd over onvoldoende binnenlandsche vraag en de omzetten laten wel te wenschen.

Ook voor gerst is de vraag teleurstellend en de prijzen voor aankomende en stoomende Platagerst hebben zich niet kunnen handhaven. Langen tijd was het aanbod van gerst beperkt en werd voor de eerste posities een premie betaald boven de latere. Deze premie is verdwenen tengevolge van vermeerdering van den stoomenden voorraad en het prijsniveau is over de geheele linie vrij sterk gedaald. Andere gerstsoorten dan Plata worden weinig aangeboden. Er is wel aanbod van Donaugerst, doch slechts matig en van de aanbiedingen wordt geen gebruik gemaakt.

In de prijzen voor Boheemsche haver is in de afgelopen week weinig verandering gekomen, zij zijn nog een kleinigheid verder gedaald. Platahaver was nagenoeg onveranderd met aanbod in de tweede hand uit stoomende boeten tot onder de prijzen welke in de eerste hand op aflading worden gevraagd. De termijnmarkt voor haver te Buenos Aires was 10 centavos per 100 KG. lager.

SUIKER.

De stemming op de verschillende suikermarkten was gedurende de afgelopen week vast.

In Amerika bestond weinig aanbod van ruwsuiker, doordat Cubasuiker geheel niet aan de markt was. Eenige ladingen Porto Rico en Philippijnsche suiker vonden koopers tot 2.95 d.c. à 3.— d.c.

De New-Yorksche termijnmarkt was deze week het brandpunt van alle belangstelling. Aanhoudende berichten ontrent verlaging van het invoerrecht voor Cubasuiker gaf aanleiding tot groote aankopen voor Cubaansche rekening. De noteringen trokken flink aan en luiden aan het slot als volgt: Mei 1.06, Juli 1.10, Sept. 1.14 en Dec. 1.17, terwijl de laatste notering voor Spot Centr. 2.95 bedroeg.

De ontvangsten in de Atlantische haven der Ver. Staten bedroegen deze week 77.000 tons, de versmeltingen 48.000 tegen 43.800 tons verleden jaar en de voorraden 177.000 tons tegen 281.300 tons.

De verhooging voor Duitschland zal geen effect hebben op de wereldmarkt, aangezien Duitschland een grooteren oogst noodig zal hebben voor zijn eigen consumptie, waar

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	28 Mrt. 11 Apr. 1933	Sedert 1 Jan. 1933	Overeenk. tijdvak 1932	28 Mrt. 11 Apr. 1933	Sedert 1 Jan. 1933	Overeenk. tijdvak 1932	1933	1932
Tarwe	43.553	289.166	277.405	534	8.589	2.800	297.755	280.205
Rogge	16.908	107.623	94.781	—	1.000	640	108.623	95.421
Boekweit	583	8.289	5.642	—	25	—	8.314	5.642
Maïs	32.437	279.327	365.021	1.486	68.832	97.704	348.159	462.725
Gerst	14.071	75.731	99.771	2.443	9.730	6.535	85.461	106.306
Haver	6.899	53.742	62.158	286	1.143	1.292	54.885	63.450
Lijnzaad	22.902	79.171	63.840	16.247	120.730	107.621	199.901	171.461
Lijnkoek	1.655	16.557	29.349	—	—	50	16.557	29.399
Tarwemeel	482	6.622	7.118	79	2.516	2.958	9.138	10.076
Andere meesoorten	2.403	12.191	14.084	321	2.333	4.380	14.524	18.464

STATISTISCH OVERZICHT

Table with columns: GRANEN EN ZADEN (TARWE, ROGGE, MAIS, GERST, LIJNZAAD), TUINBOUWARTIKELEN (ROODE KOOL, WITTE KOOL, UIEN), and VLEESCH (RUND-VLEESCH, VARKENS-VLEESCH). Rows list years from 1925 to 1933 and months.

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nos. van 8, 15 Aug. 1928, 25 Febr. 1931 en 15 Febr. 1933. 2) Tot Jan. 1931 Hard Winter No. 2. van Jan. 1931 tot vanaf 26 Mei 1930 tot 23 Mei 1932 74 K.G. Zuid-Russische. 3) Tot Jan. 1928 Maltng; van Jan. 1928 tot 9 Febr. 1931 American No. 2, van 9 Febr. 1931 tot 23 Mei 1933 het betreffende jaar en de gemiddelde prijzen van Nov. en Dec. van het daaraan voorafgaande jaar. 4) 31 Mrt.

Vervolg STATISTISCH OVERZICHT

Table with columns: MINERALEN (STEENKOLEN, PETROLEUM, BENZINE), TEXTIELGOEDEREN (KATOEN, WOL), and DIVERSEN (KOE-HUIDEN, KALK-SALPETER). Rows list years from 1925 to 1933 and months.

1) Jaar- en maandgem. afger. op 1/8 pence. 2) 31 Mrt. 3) 29 Mrt. 4) 30 Mrt. 5) 21 Mrt. 6) 23 Mrt.

VAN GROOTHANDELSPRIJZEN¹⁾

Table with columns for ZUIVEL EN EIEN and METALEN. Sub-columns include Boter, Kaas, Eieren, Koper, Lood, Tin, IJzer, Gieterij-IJzer, Zink, Goud, and Zilver. Data is presented in multiple columns with values in f. and %.

26 Sept. 1932 79 K.G. La Plata. 9) Tot Jan. 1928 Western; vanaf Jan. 1928 tot 16 Dec. 1929 American No. 2, van 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74 1/2 K.G. Hongaarsche 64/5 K.G. Zuid-Russische. Van 23 Mei—19 Sept. 1932 No. 3 Canada. 9) De jaargemiddelden zijn berekend uit de gemiddelde prijzen van Jan., Feb. en Maart v an

VAN GROOTHANDELSPRIJZEN.

Table with columns for BOUWMATERIALEN and KOLONIALE PRODUCTEN. Sub-columns include Vurenhout, Steenen, Cacao, Copra, Koffie, Rubber, Suiker, and Thee. Data is presented in multiple columns with values in f. and %.

N.B. Alle Pondennoteringen vanaf 21 Sept. '31 zijn op goudbasis omgerekend

door den kleinen oogst van verleden jaar de voorraden ingeteerd zijn.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1933	1932	1931
	tons	tons	tons
Productie (Raming)	2.000.000	2.602.864	3.122.186
Ontvangsten	93.845	89.512	110.232
Totaal sedert 1/1	387.315	714.977	1.034.660
Verscheppingen	67.386	72.975	65.163
Voorraad	909.575	1.254.935	1.606.447

F. O. Licht publiceert de volgende raming van het met bieten te beplanten oppervlak in Europa:

	1933/34	1932/33	1931/32
	H.A.	H.A.	H.A.
Duitschland	290.000	218.025	318.079
Tsjecho-Slowakije	140.000	138.248	179.677
Oostenrijk	45.000	43.390	43.413
Hongarije	36.000	33.234	56.038
Frankrijk	235.000	228.930	230.180
België	55.000	55.000	50.952
Nederland	46.000	40.063	36.917
Denemarken	43.000	37.500	29.200
Zweden	47.000	40.600	35.076
Polen	106.000	120.400	138.239
Italië	79.000	75.000	106.700
Spanje	83.000	81.500	118.000
Gr.-Britannië en Ierland	145.500	117.300	95.747
Andere landen	112.800	97.913	90.439
Europa excl. Rusland	1.463.300	1.327.103	1.528.657
Rusland	1.200.000	1.536.000	1.376.000
Europa incl. Rusland	2.663.300	2.863.103	2.904.657

Noorwegen heeft het invoerrecht voor suiker met ca. Kr. 10.— op Kr. 42.— verhoogd.

In Engeland was de markt zeer rustig. Slechts een enkele lading ruwsuiker werd verhandeld tot ca. Sh. 5/10½ cif. De termijnmarkt in Londen was vast. De slotnoteringen waren ca. 1 d. hooger dan op den eersten dag der week.

Op Java verkocht de N.I.V.A.S. ruim 15.000 tons bruine suiker benevens ca. 1000 tons Superieur.

Naar verluidt zal de oogst der Philippijnen niet 1500.000 tons; zooals verwacht werd, doch ca. 1.100.000 tons bedragen, — hetgeen toch reeds een recordoogst beteekent — tengevolge van een ziekte van het riet. Het volgende jaar zal de oogst echter, dank zij een betere rietselctie, weer belangrijk grooter zijn.

Hier te lande volgde de markt slechts schoorvoetend de vaste stemming in het buitenland. De slotnoteringen van de Amsterdamsche termijnmarkt luiden als volgt: Mrt. f 5½, Mei f 6.—, Aug. f 6½ en Dec. f 6½, bij één omzet van 2250 tons.

KOFFIE.

In de kalme stemming aan de koffiemarkt kwam ook in de afgelopen week geen wijziging. De kost- en vrachtaanbiedingen van Santos zijn op het oogenblik in de meeste gevallen 10 dollarcenten per cwt. lager dan een week geleden, waarnaast die van Rio doofeen ongeveer 5 à 10 dollarcenten inzakten. Ook Nederlandsch-Indië is met de ongewassen Sumatra Robusta-soorten tegenover verleden week iets gemakkelijker, namelijk ongeveer ½ ct. per ½ K.G.; gewassen Robusta echter is onveranderd gebleven.

De gisteren bekend geworden statistiek van Brazilië geeft aan, dat de verscheppingen naar de Vereenigde Staten in de vorige week belangrijk grooter zijn geweest dan in de week daarvoor, doch naar Europa waren zij, vooral voor Santos, beduidend kleiner. Ook de verkoopen van Santos naar de Vereenigde Staten waren veel grooter en naar Europa kleiner. Verscheept zijn in de week van 27 Maart tot 1 April van Santos naar Europa 52.000 balen tegen 96.000 balen in de week daarvoor en naar de Vereenigde Staten 181.000 balen tegen 62.000 balen. Van Rio kwamen tot verschepping naar Europa 32.000 balen tegen 27.000 balen en naar de Vereenigde Staten 24.000 balen tegen 17.000 balen. De hoeveelheid, welke door Santos als in de afgelopen week verkocht wordt, opgegeven, bedraagt naar Europa 49.000 balen tegen 97.000 balen en naar de Vereenigde Staten 172.000 balen tegen 71.000 balen.

Na de fantastische plannen van het Nationale Koffie-Departement van Brazilië ten opzichte van de in de naaste toekomst te vernietigen hoeveelheid (waarover in het vorig Overzicht is geschreven), heeft een gisteren alhier ontvangen officieel telegram uit Brazilië weder een mededeeling gebracht, die eveneens fantastisch moet worden genoemd, indien zij althans geen mystificatie mocht blijken

te zijn. Het bewuste telegram meldde, dat de in de binnenlandsche pakhuizen en in de spoorwegstations van Sao Paulo teruggehouden voorraad op 28 Februari 1.1. bedroeg 17.550.000 balen, waarvan 9.107.000 balen behoorden aan het Ledeelde Departement. De geheele teruggehouden voorraad bedroeg op 31 Januari 20.471.000 balen, waarvan toen 9.811.000 balen aan het Departement behoorden. Wanneer nu van den teruggehouden voorraad, zooals die op 31 Januari werd opgegeven, namelijk 20.471.000 bn. wordt afgetrokken wat uit het binnenland

in de maand Februari naar de haven van Santos is doorgezonden, zijnde 950.000 „ dan blijft over een hoeveelheid van 19.521.000 bn. Opgegeven wordt thans als voorraad op 28 Februari 17.550.000 „

hetgeen een verschil maakt voor de maand Februari van 1.971.000 bn.

De vraag rijst wat met deze bijna 2 miljoen balen is geschied. Indien zij niet om in het buitenland onbekend gebleven redenen eenvoudig uit de statistiek zijn afgevoerd, zouden zij als verdwenen, dus als vernietigd moeten worden beschouwd. En dan is nog in het geheel geen rekening gehouden met de waarschijnlijkheid, dat ook nog in Februari koffie van uit de plantages in de binnenlandsche pakhuizen is afgeleverd, want elke baal daarvan zou het verschil nog grooter hebben gemaakt. Wanneer echter alleen gerekend wordt met de hierboven genoemde 1.971.000 balen en wanneer daarbij geteld wordt wat in den loop van Februari als te Santos vernietigd is opgegeven, namelijk ongeveer 220.000 balen, dan zou het totaal, dat in Februari van den Santos-oogst vernietigd zou zijn, komen op 2.191.000 balen. Dat dit practisch onmogelijk moet worden geacht, is gemakkelijk te becijferen. In de maand Februari zijn 679.000 balen uit Santos uitgevoerd en het extra-uitvoerrecht ad 48 Milreis of ruim 9 Gulden per baal (waarvan de opbrengst dienen moet om koffie voor de vernietiging op te kopen) heeft op die hoeveelheid opgebracht ongeveer f 6.170.000.—. Wanneer uit dit bedrag de hierboven genoemde ca. 2.191.000 balen zouden zijn opgekocht, zouden ongeveer f 2.80 per baal betaald zijn geworden, wat uitkomt op ca. 2,3 Ned. ct. per ½ K.G., terwijl de ordinairste koffie op het oogenblik in Brazilië wordt aangeboden voor ca. \$ 8.— kost en vracht per cwt. = 20 Ned. ct. per ½ K.G. — Hiervan komt, na aftrek van alle uitvoerrechten, taxes, onkosten en vracht, naar algemeen wordt aangenomen, ca. 40 % aan den producent, dat is dus ongeveer 8 Ned. ct. per ½ K.G. — Het moet daarom als onmogelijk worden aangenomen, dat voor te vernietigen koffie slechts circa 30 % van deze waarde aan de producenten zou zijn vergoed en daarmee moet tegelijkertijd de kans, dat al deze koffie werkelijk vernietigd is, als uitgeschakeld worden beschouwd. Dat de officieele Braziliaansche statistieken op die wijze voor den handel alle waarde verliezen, behoeft wel niet nader te worden aangetoond.

Als in de vorige week vernietigd worden opgegeven: 33.000 balen te Rio, 85.000 balen te Santos, en 10.000 balen te Victoria.

De kost- en vrachtaanbiedingen van Santos zijn op het oogenblik voor gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verschepping ongeveer \$ 9.60 à 9.80 per cwt. en voor dito Prime ongeveer \$ 9.80 à 10.10, terwijl zij voor Rio, type New-York 7 met beschrijving, prompte verschepping, zijn \$ 8.45 à 8.55.

De prijzen in de eerste hand in Nederlandsch-Indië zijn op het oogenblik nominaal aan te nemen op:

Palembang Robusta, April-verschepping, 17½ ct.; Bendoel Robusta, April-verschepping, 18 ct.; Mandheling Robusta, April-verschepping, 19 ct.; W.L.B. f.a.q. Robusta, April-verschepping, 22 ct., alles per ½ K.G. cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De noteringen aan de Rotterdamsche termijnmarkt liepen voor Mei ½ ct., en voor de verder verwijderde maanden ¾ à ½ ct. per ½ K.G. terug. April noteert thans alhier 19½, Mei 18½, September 17½, December 17 en Maart 1934 — 17 ct. per ½ K.G.

Van loco bleven de officieele noteringen onveranderd 27 ct. per ½ K.G. voor Superior Santos en 23½ ct. voor Robusta.

De slotnoteringen te New-York waren:

	Gemengd contract	Santos contract
	(basis Rio No. 7)	(basis Santos No. 4)
	Mei Sept. Dec. Mrt.	Mei Sept. Dec. Mrt.
3 April	\$ 5.34 4.99 4.92 —	7.71 7.16 7.07 7.01
27 Maart	5.30 4.98 4.91 —	7.64 7.13 7.04 —
20 Maart	5.55 5.35 5.28 —	8.03 7.60 7.51 —
3 Maart	5.67 5.34 5.25 —	8.10 7.56 7.47 —

Rotterdam, 4 April 1933.

10

Ondergeteekende wenscht nadere kennismaking met de uitgave

Keesings Historisch Archief

Geïllustreerd dagboek van het hedendaagsch wereldgebeuren, met
voortdurend bijgewerkten alphabetischen index

en verzoekt demonstratie op .....dag te ca. .... uur.

Naam:.....

Adres:.....

Woonplaats:.....

DRUKWERK

Aan Keesings Historisch Archief

Ruysdaelstraat 71

AMSTERDAM (Z.)